Nedėlinis Laikrasztis
„LIETUVA“
Iszeina kas Petnyczia Chicago, Ill.
Prenumerata ant metu:
Amerikoje.....$2.00
I Užmarį.....$3.00
"Lietuva" spaudina Knigas, Konstitucijas ir kitokius drukus lietuwiszkai, lenkiszkai ir angliszkai.
Užsiraszant "Lietuvą" reikia draugia ir prenumeratą prisiusti. Prisiusdami pinigus adresuokite teip:
A. OLSZEWSKIS,
924 33rd St., Chicago, Ill.
Sub-Station No. 60.

LIETUVA

The Lithuanian Weekly
"LIETUVA"
Published every Friday, at Chicago, Ill.
Executes all kind of Job Printing and translating in Lithuanian, Polish and English languages.
Subscription $2.00 per year.
All communications must be addressed.
A. OLSZEWSKI,
924 33rd St., Chicago, Ill.
Sub-Station No. 60.

Nr. 51. CHICAGO, ILL., PETNYCZIA, 22 Gruodžio (December) 1899 m. Metas VII

ENTERED AT THE CHICAGO, ILL POST OFFICE AS SECOND CLASS MATTER.

Wisiems skaitytojams "Lietuva" linki linksmų Kaledų.

Politiszkos žinios.

—o—

Amerika.

Amerikoniszki jenerolai wis dar waiko filipinieczių wadową Aguinaldą, bet iki sziol nežino nė kur jis yra, nė kiek turi kareiwių. Nuo paliuosuotų iszpaniszkų nelaiswių amerikonai dažinojo, buk Aguinaldo persirėdęs, su dwiem tik draugais slapstosi kalnuose, kariaunos wisai ne turys. Toliaus wienok isz kito szaltinio atėjo kitokios žinios: pagal tas, Aguinaldo su sawo jenerolais ir 500 kareiwių isztraukė isz Manitong į Solsono, o nuo czia nori dasigauti į prowinciją Cabagaon. Toliaus teiposgi paduoda, buk toje prowincijoj wienas majoras (wardo jo ne paduoda), paliktas su 100 kareiwių daboti paimtus į nelaiswę 23 amerikonus, pasidawė, ar nori pasiduoti jenerolui Youngui ir jam iszduoti wisus nelaiswius. Daugumą iszpaniszkų nelaiswių, isz wiso apie 4000, filipiniecziai paliuosawo, kadangi mat dabar, kada jų pajiegos iszsiskyrstė į mažus pulkelius, jiems negalima daboti ir wadžioti isz wietos į wietą tokią daugybę nelaiswių. Wisi tie iszpaniszki nelaiswiai bus dabar amerikoniszko rando kasztais pergabenti į Iszpaniją. Filipinieczių rankose liko jau wos poras szimtų iszpaniszkų nelaiswių. Amerikoniszkas jenerolas Young iszdalino sawo kareiwius į mažus pulkelius ir gaudo filipinieczių jenerolą Tino. Po Drugras wiena dalis amerinkonų turėjo gana smarkų susimuszimą su filipinieczaiis, kuriame du amerikonai likosi užmuszti ir du paszauti. Nuotrotos filipinieczių buwo didesnės. Smarkesnis muszis atsitiko po San Mateo, kuriame užmuszė wieną isz geriausių amerikoniszką jenerolą Lawtoną. Jurinįkai laiwo "Newark", iszlipę ant kranto, užėmė miestus Blareia ir Pantelona. Nors sanariai filipinų juntos ėsanti Europoj ne nustoja dar wilties, bet rodosi, kad prieszinimasi filipinieczių artinasi prie galo. Per karę jau ne iszkariaus liuosybės, galėtų ją gauti wien isz liuoso amerikonų noro, jeigu per rinkimus ateinancziuose metuose republikonai liktu demokratų pergalėti; demokratai mat yra prieszinįkais platinimo Amerikos kolonijų. Maža wienok yra wiltis ant demokratų laimėjimo.

Ant užkariautos amerikonų salos Porto Rico prasidėjo dabar rinkimai. Prowincijoj Ponce didelis balsų daugumas puolė ant republikonų. Rinkimai ant wisos salos trauksis iki naujų metų. Nežinia tik, ant ko czia renka, kadangi dar nežinia,kokius urėdus Amerikos prezidentas apsodys žmonių balsais isz wietinių gywentojų iszrinktais kandidatais, o kokius pawes isz Suwienytų Wieszpatyszczių atsiųstiems politikieriams ant milžimo kraszto.

Pietini Afrika.

Paskutiniuose laikuose Pietinėj Afrikoj anglijonus pasekė į trumpą laiką wienas po kitam dideli nepasisekimai. Pasigyrimas jenerolo Methuen, traukianczio į pagelbą apgultam burų Kimberley, buk jis pirmame susitikime sumuszė burus, buwo wisai be pamato: burai ne sumuszti apleido pozicijas ir persikėlė ant geresnių. Kad jie ne buwo pergalėti, geriausiai pasirodė wėliaus, kada jie sumuszė pirmiausiai uždengiantį szonus Methueno armijos jenerolą Gatacre, kurisai priwerstas tapo trauktiesi atgal ir tokiu budu szonai Methueno likosi atidengti. Isz to burai ir pasinaudojo, kada traukdamas pryszakin ant iszliuosawimo užsidariusių mieste Kimberley jenerolas Methuen prisiartino pre kurių pozicijų. Antrame muszyje wisa armija jenerolo Methuen likosi burų sumuszta, nužudė apie 1000 žmonių (pagal priwatiszkas žinias apie 2000), kelias kanuoles ir turėjo trauktiesi atgal. Ant to nepasibaigė paskutinės sanwaitės anglijonų nelaimės; juos pasiekė nelaimė ir Nataliuj, kur yra didžiausios angliszkos pajiegos wedamos paties wyriausio angliszkos kariaunos wirszinįko jenerolo Buller, kurį anglijonai laike už nepergalimą. Jenerolas Buller skubinosi su wisa angliszka kariauna ateiti į pagelbą miestui Ladysmith. Kadangi tiltas ant Tugela upės ar jis tapo pirmiaus burų iszgriautas, o jeigu ne, tai ginamas didelių burų pajiegų, nuo kurių weržti tiltą angliszkas jenerolas ne baudė, bet negiliausiose upės wietose norėjo parėjimui kariaunos pastatyti du tuom tarpiniu tiltu. Wietas tas wienok burai gerai dabojo. Jenerolas Buller sutraukė prie upės kanuoles, idant po uždanga jų szuwių pradėti darbą. Burai isz syk neatsiliepė wisai ant anglijonų szuwių slėpdami sawo pozicijas. Kada anglijonai prisiartino teip arti, kad arcziaus jau ne buwo galima, burai isz wisų pusių pradėjo baisią ugnį, iszmuszė tuojaus wisus kanuolių arklius ir kanonierius. Jenerolas Buller, pamatęs sawo klaidą, iszdawė kariaunai prisakymą trauktiesi, bet buwo jau per welu, nes žemesniejie jenerolai pradėjo muszį ant wisos linijos. Angliszkos kanuoles, nė tekusios kanonierių, kadangi wisus akies mirksnyj burai iszaudė, liko be priežiuros ir ant burų szuwių atsiliepti ne galėjo. Dalis pėksztinįkų drąsiai stengėsi nors kanuoles iszgelbėti, bet burai taikiais szuwiais teip jų eiles iszretino, kad likę gywi jau ne dryso prie kanuolių prisiartinti. Jenerolas Buller, matydamas, kad stengimaisi butų newaisingi, nė ne siuntė daugiaus kariaunos dar kartą bandyti paimti kanuoles ir kad jo kariauna ant wisos linijos likosi sumuszta, tai reikėjo palikti kanuoles ir trauktiesi atgal. Tokiu budu burams pateko 11 kanuolių (wiena burų szuwių likosi sudaužyta) ir daug amunicijos. Dabar jenerolas Methuen ne gal jau kėsintiesi ateiti į pagelbą miestams Kimberley ir Mafeking, o jenerolas Buller miestui Ladysmith,kol isz Anglijos ne atsiųs daugiaus kariaunos, bet miestuose truksta maisto ir jie negal teip ilgai laukti. Muszyje ant Tugela upės anglijonai nužudė per pusantro tukstanczio kareiwių užmusztų, paszautų ir paimtų į nelaiswę; isz wiso gi nuo pradžios karės jie nužudė jau 7600 žmonių. Dabar Anglija siunczia į pietinę Afriką jenerolą Robertsą isz Indijų, Wanerfordą isz Airijos ir garsų derwiszų pergalėtoją lordą Kitchenerą isz Egipto.

Kada į Europą atėjo žinia apie sumuszimą jenerolo Buller, wisi laikraszcziai, perkratinėdami tą atsitikimą, pranaszauja Anglijai nuopuolimą isz eilių didžiųjų wieszpatyszczių ant antro laipsnio. Isz wisko matyt, kad Anglija Europoj niekur draugų ne turi, ką pripažįsta ir įtekmingiausias Londono laikrasztis "Times". Net prieszingi randui Anglijos laikraszcziai dabar ragina randą stumti į karę wisas pajiegas, o tame ir miliciją. Tas labai grażiai skamba, bet isztraukimas kariaunos isz Anglijos yra pawojingas. Pereitą subatos ir nedelios dieną Airijos sostapilėj mieste Dubline buwo smarkios airių katalikų demonstracijos priesz kolionijų ministerį Chamberlainą; demonstrantai, traukdami miesto ulycziomis, garbino burus, prezidentą Kruegerą ir iszreiszkė džiaugsmą ir Anglijos nepasisekimo. Jeigu airių wadowai ne stabdytu, maisztai Airijoj tuo jaus pakiltų. Tegul pietinėj Afrikoj pasieks anglijonus dar toks nepasisekimas,kaip dabar pasiekė jenerolą Bullerą, pasikėlimo wisų angliszkų pietinės Afrikos kolionijų ir Airijos nieks nesulaikys; o jau paskui ateis kaleina ir ant swarbiausių angliszkų waldybų Indijų, turinczių 290 milijonų gywentojų, kurie wisi ne kenczia anglijonų. Apart to, didinasi wis labiaus nesutikimai terp Prancuzijos ir Anglijos; nesutikimams tiems Maskolija ne duoda iszdilti, bet juos palaiko. Maskolijoj atwirai kalba wisi apie prasidėjimą karės ateinantį pawasarį terp Anglijos ir Prancuzijos. Matomai karės tos geidžia Maskolija labiaus negu Prancuzijos randas, todėl pasinaudoja isz užpikimo prancuzų ant Anglijos už priwertimą pasitraukti isz Faszodos ir už garsią kalbą Chamberlaino, kurioje jis užgawo prancuzus. Dabar Maskolijoj ne paprastai karsztai priėmė prancuziszkos laiwynės wirszinįką admirolą Fournier. Nors Maskolija mažai kalba apie sawo mierius, bet kaip sako, ji traukia kariauną ant Afganistano rubežiaus, stengiasi patraukti į sawo pusę to kraszto waldoną ir nuo ateinanczio pawasario traukti ant angliszkų Indijų. Jeigu tas atsitiktu, Anglijai atseitu wisai apleisti pietinę Afriką ir stengtiesi apginti swarbesnes waldybas.

Prancuzija isztikro, rodosi, jauczia karę: ji pirmiaus iszsiųstus į Turkijos wandenis sawo kariszkus laiwus sutraukė į gerai sudrutintus prancuziszkus portus lyg bijodama, kad ant jų neužpultų netikėtai twirtesnė angliszka laiwynė. Dabar jos laiwų dirbtuwėse skubiai dirba naujus kariszkus laiwus. Tokių laiwų dirbdina dabar ant syk suwirszum 100, taigi daug daugiaus negu koks kitas krasztas, neiszskiriant Anglijos. Terp naujai dirbamų laiwų yra 8 powandeniniai, kokių dar newieno kraszto laiwynė ne turi.

Isz Rymo ateina telegramai, buk Abisinijos waldonas, dažinojęs apie anglijonų sumuszimą,rengiasi ant jų užpulti Egipte.

Austrija.

Užstojusi po ministerijai grafo Thuno kita ministerija grafo Clary, isz urėdnįkų paskirta, kuri per panaikinimą kalbiszkų padawadyjimų grafo Badenio Czekijoj smarkiai suerzino czekus, kaip pasirodo, ne gali pagal konstituciją waldyti krasztą: kaip Badeniui ir Thunui darbą sunkino wokiecziai, teip dabar ministerijai Clario neduoda nieko atlikti czekai ir kiti slawiszki parlamento pasiuntiniai. Laikraszcziai pranesza, buk wisa grafo Clary ministerija padawė jau ciecoriui praszymą, idant ją paliuosuotų. Ciecorius dar sawo nusprendimo ne iszdawė. Ne dideli bus nauda lygiai ciecoriui kaip ir Austrijai, jeigu jo paskirta ministerija ir pasiliktų, kadangi ji, neturėdama parlamente reikalingo pritarimo, ne gali kraszto waldyti; pasitraukus wėl jai, wargiai bo atsiras kas daugiaus, kas norėtu dabar Austrijoj pastoti ministerio. Taigi mat dabar Austrijai nėra kito iszėjimo, kaip ant tulo laiko panaikinti konstituciją, iszduoti naujas kalbiszkas tiesas, pripažinanczias kalboms daugumo gywentojų prigulinczias tiesas ir tik paskui sugrąžinti konstituciją, kada jau neužkencziantі slawų wokiecziai ne galės naujų tiesų isznaikinti.

Pietini Amerika.

Kaip dabar wisi laikraszcziai garsina, rewoliucija republikoj Koliumbija galutinai likosi pergalėta. Tas gal ir tiesa, bet klausymas tik ar ant ilgo? mat czia retai kada pereina metai be rewoliucijų ir naminių karių, suwaldžius wieną pasikėlimą, kyla kits ir teip be galo.

Amerikoniszkas pasiuntinys Wenezulėj pranesza, buk jenerolo Castro kariauna sumuszė pajiegas pasikėlusio priesz jį jenerolo Hernandez kariauną ir buk Castro wisur ima wirszų ant rewoliucijonierių, kurie dabar laikosi wien neseniai jų pawerżtame porte Maracaibo.

Brazilijos randas užprotestawo nusprendimą iszduotą neseniai atsibuwusio Paryžiuj santaikos sudo, kurisai pripažino Anglijai nuo Wenzueles didelius žemės plotus. Brazilija sako, kad dalis Anglijai prisudytų krasztų priguli ne Wenzuelei, bet Brazilijai, o ji tų krasztų Anglijai ne nori atiduoti.

Isz Lietuwos.

—o—

Garlaiwys paskandino botą.

Ties miestu Dinaburgu, ant upės Dauguwos, 10 d. lapkriczio bėgantis į Disną garlaiwys sudaužė botą, pusiau jį perpjowė. Ant boto buwo trys žmonės, kurie ir supuolė į wandenį. Nežiurint ant szauksmo skęstanczių, garlaiwys nuplaukė toliaus, nors pasažieriai meldė garlaiwio kapitoną paduoti pagelbą skęstantiems. Du isz įpuolusių į upę žmonių prigėrė, iszsigelbėjo tik treczias. Už tokį nežmoniszką pasielgimą garlaiwio kapitonas pateko po sudu.

Auka prabaszcziaus Auszros Wartų bažnyczios.

Prabaszczius Wilniaus Auszros Wartų koplyczios, kun. Pranckewyczius, atsiuntė miesto policijos wirszinįkui 100 rubl. kaipo sawo auką ant suszelpimo warguolių. Policijos wirszinįkas isz tų pinįgų 25 rubl. paskyrė wienai ypatai isz apszwiestos luomos, likusius gi 75 rubl. buwusiam Lietuwoj uriadnįkui Jermolawyicziui, kuris gal diktai prisidėjo prie kankinimo lietuwių. Argi jau kunįgas terp katalikų nerado paszelpos reikalaujanczių, jeigu pinįgus, nuo katalikų wien surinktus, pawedė ant suszelpimo lietuwių ir katalikų prieszų?

Miesto paszelpa Wilniaus pasiutusių gydinycziai.

Miestas isz sawo pusės paskyrė 300 rubl. paszelpos D-rui Orlowskiui, kuris sawo kasztais užlaiko mieste Wilniuje specijaliszką gydinyczią sukandžiotiems pasiutusių szunų, kur apsaugoja nuo pasiutimo pagal garsaus Pasteuro budą. Minėtoj gydinyczioj per wisus metus buwo gydytos 58 ypatos, isz ko 13 buwo gydytų wisai be užmokesnio, 24 gi gydė ant 25—75% pigiaus negu pridera, tik nuo 11 gydytų daktaras Orlowski gawo pilną užmokesnį.

Limpanczios ligos Wilniuje.

Kaip buwa beweik kiekwieną metą, teip ir szjmet,užstojus žiemai, musų tėwynės sostapilėj, mieste Wilniuje, pradėjo platintiesi wisokios limpanczios ligos. Labiausiai siauczia tymai,bet ir skaitlius serganczių kitoms limpanczioms ligoms teiposgi žymiai pasididino. Miesto aplinkinėse po kaimus teiposgi platinasi tos paczios ligos, labiausiai serga: waikai tymais, o suaugę sziltinėms. Prie platinimosi ligų labiausiai prisideda ne sweikas wanduo, kurį reiktų gerti wien wirintą, bet kaimiecziai ne mėgsta tą daryti.

Dideli gaisrai Wilniuje.

Wilniuje, ant priemieszczio Lukiszkių siautė didelis gaisras, kurisai isznaikino Menkės skurų iszdirbinyczią. Blėde ugnies padarytą skaito ant 70000 rublių; užasekuruota gi buwo tik ant 50000 rubl. Nuo ko užgimė ugnis, tikrai nežinia. Prie gesinimo keli ugnegesiai likosi sunkiai apkulti arba apdeginti.

27 d. lapkriczio, teiposgi Wilniuje, ant Tambowo ul. užsidegė Helfando konwertų dirbtuwės. Ugnis isznaikino didesnę dirbtuwių dalį, garinės ir elektriszkas maszinas. Blėde ugnies padarytą skaito ant 50000 rubl.

Nubaudė dwarponį už kirtimą girios.

Grodno gub. giriose dwaro Lewkow prigulinczio naszlei Julijai Podczaskienei girių apsaugojimo komitetas uždraudė kirsti medžius. Dwaro užweizėtojas, giminaitis dwaro sawinįkės, Bronislowas Padczaski ne paisė wienok ant uždraudimo, už ką pateko po sudu. Grodno apskriczio sudas nusprendė jį ant užmokėjimo 1900 rubl. bausmės. Padczaski ant to nusprendimo padawė apeliaciją į Wilniaus tiesdarių butą, kurisai wienok užtwirtino Grodno sudo nusprendimą pridurdamas wien, kad jeigu nubaustasis ne galėtu užmokėti tiek pinįgų, tai už juos gali atsėdėti 6 mėnesius kalėjime.

Nauji kareiwiai isz miesto Wilniaus.

Ant szių metų isz miesto Wilniaus paszauktų į maskoliszką kariauną yra isz wiso 202 jauni waikinai. Isz turinczių pailginimą dėl wisokių priežaszczių paėmė 12 waikinų; terp likusių 190 paimtų buwo: 102 krikszczionys ir 88 žydai. Pasirodo, kad nors Wilniuje netoli didesnė pusė gywentojų yra žydų, bet jų tinkanczių į kariumenę yra mažiau negu krikszczionių.

Apsunkinimai wyno prekėjams.

Kad wyno prekėjai ne darytų konkurencijos rando degtinės pardawinyczioms, maskoliszkas randas rengia naujus apsunkinimus wyno prekėjams. Randas dabar užmano uždrausti mažesnių miestų prekėjams perpilstyti wyną, tas bus daleista wien prekėjams gubernijaliszkų miestų. kur yra geresnė kontrolė. Rodosi, kad tas užmanymas nėra teip blogu, jis atims mažesnių miestelių žydams galėjimą terszti wyną wisokiais ne sweikais primaiszymais, tie žydeliai galės pirkti wyną wien užpeczėtytuose buteliuose ir ne galės jų atidaryti.

Eletriszki žiburiai Kaune.

Miesto Kauno roda galutinai padarė jau kontraktą su elektro techniku Veltzu ant parengimo ant apszwietimo ulyczių elektriszkų žiburių. Tarybos terp miesto ir Veltzo traukėsi beweik per tris metus. Isz syk miestas buwo sutikęs ant siulomų iszlygų ir buwo padaręs kontraktą ant 52 metų, bet to kontrakto ministerija neužtwirtino, kadangi iszlygos pasirodė ne naudingos miestui Tas ant blogo neiszėjo, kadangi Veltz priwerstas buwo paduoti geresnes iszlygas ir sutrumpinti laiką kontrakto iki 40 metų; po tam laikui įtaisos pereina į mies to rankas. Wėliaus parengėjas elektriszkų žiburių žada pritaikyti elektriką ir prie warymo sztritkarių.

2000 neapgywentų gywenimų.

Paskutiniuose metuose, prasidė jus daugintiesi gywentojų skaitliui Wilniuje, kas tik turėjo kiek pinįgų, statė naujus namus, tikėdamas isz jų parsamdymo turėti gerą pelną. Tokiu budu pinįguocziai, bėgdami lenkcziui su statymu namų, pristatė jų daugiaus, negu reikia ant patalpinimo wisų gywentojų. Sztai pagal pagarsintas miesto statistiszkas žinias, dabar Wilniuje yra su wirszum 2000 neužimtų gywenimų ir nėra wilties, kad szią žiemą gywentojai ant tiek pasidaugintu, kad tie gywenimai pasirodytu reikalingais. Turbut ateinancziuose metuose jau ir turinti pinįgų wilniecziai su statymu naujų namų nesiskubys.

Szalcziai Lietuwoj.

Kaip atėję isz Europos telegramai paduoda, pereitą sanwaitę užstojo Lietuwoj dideli szalcziai. Priesz tai tiek sniego pridrėbė, kad geležinkelių trukiai ne galėjo į laiką ateiti. Pereitos sanwaitės pėtnyczioj Karaliaucziuje(Prusų Lietuwoj) buwo 26° szalczio pagal Celciaus termometrą; tą dieną ant miesto ulyczių suszalo 4 žmonės. Kaune tą dieną szaltis siekė 29° pagal Celciaus termometrą; tiek jau buwo ir Wilniuje. Isz maskoliszkos Lietuwos teiposgi pranesza apie suszalusius ant kelio žmonis, bet tikro suszalusių skaitliaus dar nežino,

Įtekmė szwiesos ant žmonių ir agmenų.

Wisoki gywi daiktai, ar tai žmogus, žwėrys, augmenys ant gywenimo, apart maisto, oro, wandens reikalauja teiposgi szwiesos, kuri ne mažą ant jų turi įtekmę. Pawasario laike, kada saulė siuncziа daugiaus szilumos, ir szwiesos, wiskas ant žemės atgyja ir tai ne tik nuo szilumos, bet ir szwiesa prie to ne mažai prisideda. Pats jaucziaute giedroje dienoje, kad ėsate linksmesniais, apsiniaukusioj gi sunkus, kaipi sustingę. Szwiesa wienok turi įtekmę ne tik ant žmogaus, bet ir ant žwėrių ir augmenų. Žinote, kad saulažolės žiedas wisada kreipiasi saulės link. Kiekwienas gali užtėmyti, kaip didelę turi įtekmę saulės spinduliai ant parwos žwėrių, žuwių, wabalų ir augmenų. Wisi matote, kad parwa paukszczių plunksnų ant nugaros, kurią wisada užgriebia saulės szwiesos spinduliai, yra kitokia negu ant papilwės, arba pasparnių, kur tie spinduliai ne prisigriebia; graži yra parwa drugių karsztų krasztų, musiszkiai gi, kur saulė mažiaus suteikia szwiesos, yra wienodos palszos arba tamsios parwos; parwa žuwių gywenanczių didelėse gilumose arba pawėsyj yra daug tamsesni negu gywenanczių ant pawirsziaus. Pats gal užėmyjote ant paprastų, jums gerai pažįstamų karosų: gywenanti atidarytose saulės spinduliams sożelkose turi żwynus szwiesius kaipi paauksuotus, o gywenanti wietose medžiais apsodytose, taigi pawėsyj. kur sunkiai prisigriebia saulės spinduliai, yra tamsios parwos su beweik juodoms nugaroms. Tawiskas paeina mat nuo szwiesos. Puiki parwa augmenų žiedų paeina teiposgi nuo saulės szwiesos: musų krasztų kwietkos, pagal sawo grażumą, ne gal lygintiesi su žiedais augmenų auganczių sziltuose krasztuose, kur saulė daugiausiai szilomos ir szwiesos siunczia ant žemės. Darymasi chlorofiliaus, medegos parwuojanczios žaliai medžių lapus ir žoles galimas yra tik po įtekme szwiesos; augmenys auganti rusyse, kur szwiesos ne daug prisigriebia, turi palszus lapus ir paprastai pawargę kiek, nyksta. Jeigu augmenys ne turėtų chlorofiliaus,ne galėtu padalyti anglerugszties į anglis ir oxygeną, ne galėtu isz anglių ir wandens per sawo szaknis traukti organiszkas medegas, o be to ne galėtu augti. Be augmenų gi turėtu isznykti wisa organiszka gywybė.

Ne mažą turi įtekmę saulės spinduliai ir ant žmogaus: po jų įtekme žmogus kwėpuodamas iszpuczia daugiaus anglerugszties ir įtraukia daugiaus organizmui reikalingo oxygeno, wisas organizmo darbas atsibuwa sparcziaus, o per tai ir kunas stojasi twirtesniu, geriaus gali atsiginti nuo wisokių ligų. Prie gydymo daugelio ligų szįądien daktarai, wietoj aptiekų waistų, pradeda wartoti jau szwiesos spindulius. Ne wisi wienok tie spinduliai wienokią turi įtekmę.

Saulės spinduliai susideda isz szwiesos wisokių parwų; paskirstymą tų parwų matote ant teip wadinamos Laumės juostos. Tie wisokių parwų spinduliai, kaip isz naujausių mokslinczių tirinėjimų pasirodo, ne wienokią turi įtekmę lygiai ant žmonių kaip ir augmenų.

Isz sawo tirinėjimų wisokių krasztų mokslincziai persitikrino, kad mėlyni ir fijoletiniai spinduliai suskubina augmenų augimą. Augmenys auginti po klioszais perleidžiancziais wien fijoletinius saulės spindulius iszduoda neiszpasakyto didumo waisius ir lapus. Tą budą wartoja jau prancuziszki sodaunikai ant užauginimo didelių kopustų, salotų galwų ir kitokių daržowių.

Tokią jau įtekmę mėlyni ir fijolitiniai saulės spinduliai turi ir ant wisokių gywuolių: ėsanti tokiuose ruimuose, į kuriuos prisigriebia wien szitie saulės szwiesos spinduliai, wisoki gywuoliai auga neiszpasakytai greitai. Amerikoj bandė augyti jauczius twartuose su langais, per kuriuos galėjo į widurį prisigriebti tik mėlyni szwiesos spinduliai ir sunkumas ir didumas jų pradėjo žymiai didintiesi, į porą dienų jie pralenkė augytus tuom pacziu maistu kituose twartuose su paprastais langais. Tokią jau įtekmę fijoletinių ir mėlynų szwiesos spindulių užtėmyjo ant szilkus dirbanczių wabalų, biczių, warlių ir kitokių gywuolių.

Parwuoti saulės szwiesos spinduliai wienok atsiliepia ne wien ant greitesno augimo, bet ir ant nerwų wisokių gywuolių. Žinote, kad raudona parwa erzina žwėris: kurkos arba kalakutai po įtekme raudonos parwos įpuola kaipi į padukimą, bulius tankiai užmirszta apie wiską, bet szoka ant iszpliektos raudonos skepetos.

Užtai mėlyna parwa ramina. Mėlynus akuliorius wartoja ant suwaldymo szlapių; o Meklemburge, Wokietijoj, tokius akuliorius uždeda arkliams prie jų pripratinimo wilkti wežimą arba neszti raitelį ir tas budas iszduoda kuo geriausius wasius. Tokią jau įtekmę parwų galima užtėmyti ir ant žmonių: raudona parwa eržina, mėlyna gi ir fijole-

tinē suerzinimą mažina, nuramina.

Karēse raudona kraujo parwa suerzina kareiwius teip, kad jie stengiasi ko daugiausiai prieszų užmuszti, ko normaliszkame padējime bjaurētusi daryti. Wienas fotograias isz Lyono paduoda, kad jo dirbtuwēse, kada žiburiai turējo raudonus klioszus, darbinįkai užs laikē ne ramiai, szokinējo, dainawo, ypacz su moterims ne priderancziai elgēsi; kada gi klioszai likosi permainyti ant mēlynų, tas išnyko, wisi užsilaiko ramiai ir apleidžia darbą ne teip pailsę kaip budawo pirma. Raminanczią įtekmę turi ant žmogaus ir žwērių teiposgi žalia parwa. Tą gal pats užtēmyjote iszkeliawę po darbui isz miestų ant gražių žalių piewų arba į girias.

Beproczių gydinyczioj Vesinete, Prancuzijoj, D-ras Roffegeau daro bandawones su pritaikymu wisokių parwų szwiesos prie gydymo limpanczių ligų. Jo bandawonēs patwirtino tą wiską, kas augszcziaus pasakyta apie įtekmę wisokių parwų szwiesos ant žmogaus, taigi kad szwiesa mēlyna, fijoletinē, o ir žalia, bet ta ne teip žymiai, turi raminanczią įtekmę, raudona gi sujudina, pakelia lygiai linksmybę, kaip ir piktumą. Ligonį melancholiką, kurio niekaip kitaip ne galima buwo priwersti ką nors walgyti, patalpindawo į kambarį su raudonai iszteptoms sienoms su langais perleidžianczisis tik raudonus szwiesos spindulius. Po trijų walandų rasdawo jį wisada linksmą ir reikalauda wo jis walgio. Tą darydawo tankiai ir wisada su wienokia pasekme.

Furijatus, taigi wiską daužanczius beproczius talpina į kambarius su mēlynoms arba fijoletinēms sienoms ir su langais perleidžiancziais tik tų parwų szwiesą, o jie, nors butų buwę ne ramiausiais, greitai po įtekme tų parwų szwiesos nusiramina. Žinoma, pati szwiesa neiszgydo beprotystēs, bet ji nors nuramina beprotį, o jau ir to ne galima niekinti.

Reikia czia dar pridurti, kad Kapenhagene, Danijos sostapilēj, D-ras Finsen jau seniai pritaiko wisokių parwų szwiesą prie gydymo wisokių limpanczių žmogaus odos ligų ir dabar su rando paszelpa parengē specijaliszką gydinyczią ant tolesnių bandawonių. Iki sziol, ne wartojant nē jokių kitų waistų, wien wartojant atsakanczių parwų szwiesą, kurią užleidžia ant serganczios odos, szitam daktarui pasisekē iszgyti ne mažai ligonių nuo teip wadinamo lupus, kurio kitaip daktarai ne moka iszgydyti. Jis teiposgi persitikrino, kad kambaryj su radonų stiklų langais rauplēms serganti daug greicziaus iszgyja, negu ēsanti kitokiose ir gydomi kitokiais budais.

Isz Amerikos.

Republikoniszka konwencija.

Likosi galutinai nutarta Philadelphijoj suszaukti generaliszką republikoniszką konwenciją ant užgyrimo kandidatų ant Amerikos augszcziausių wirszinįkų per ateinanczius rinkimus. Chicago labai gedē, kad konwencija pas mus atsibutų, bet prie balsawimo ant Philadelphijos puolē wienas balsas daugiaus. Republikonai neabejoja, kad ant konwencijos kandidatu ant prezidento wēl bus pastatytas McKinley, kadangi jis, nieturēdamas sawo nuomonių, geriausiai duodasi wadžioti wisokiems politikieriams.

Wel rengia apsunkinimus ateiwiams.

Karē ant Filipinų, rodosi, baigiasi, todēl Washingtono wirszinįkai wēl rengia apsunkinimus ateiwiams. Wirszinįkas ateiwių užweizdos Powderly užmano atkankanczius ateiwius atiduoti po policijos priežiura, nuo atkankanczių imti dekliaracijas ar jie nori pastoti Amerikos ukēsais, o jeigu ne, tai ant kaip ilgai nori Amerikoj pasilikti. Garsus Lodge wēl rengia sawo bilių, idant ne mokanti raszyti ir skaityti ne butų wisai įleidžiami.

Aukos ant buru naudos.

Kaip wisuose beweik Europos krasztuose, teip ir Amerikoj žmonēs suszaukia susirinkimus ir ant jų iszreiszkia sawo pritarimą Anglijos užpultiems burams ir renka aukas ant jų naudos. Pietinēj Dakotoj holand szkos parapijos renka terp parapijonų aukas ant užpultų naudos. Mieste Lima, Oh., turtingas prekējas Jerome Shine renka liuosnorius, kuriuos prižiuda sawo kasztais ap ginkluoti ir siųsti į Pietinę Afriką ant pagelbos burams. Jau prisiraszē keli szimtai liuosnorių airiszkos ir holandiszkos kilmēs.

Nusinuodino.

Stafford, Mo. Netoli nuo czia gywenantis farmerys Johnston rado žemēj rudos szmotą, kurį palaikē už sidabrą; parsineszē namon ir kaip mokējo, su rugsztims norējo tą sidabrą isztraukti. Tas wienok nepasisekē, tai jis įdējo wisą rudos szmotą į ugnį, ant kurios jo pati wirē pietus. Tuojaus wienok po pietų lygiai farmeris kaip ir jo pati smarkiai apsirgo; pargabentas daktaras pripažino, kad jie nusinuodino nuo garų anos rudos szmoto, kurių daug priējo į walgį, įdējus rudą į ugnį. Nežiurint ant daktarų pagelbos, abudu ligoniai pasimirē.

Nauji kareiwiai del Filipinu.

Amerikos karēs ministeris nusprendē wēl szauktiesi prie norinczių pastoti į kariauną ir keliauti ant kariawimo ant Filipinų salų. Tuom tarpu reikalauja ten siųsti 1000 naujų liuosnorių ant uždengimo plyszių wietoj serganczių ir užmusztų. Taigi turbut isz tikro ant Filipinų amerikonai ne stowi teip gerai, jeigu nežiurint ant ēsanczių ten 80000 karewių, reikalauja dar daugiaus.

Numažino kareiwiams bausmę.

Neseniai kariszko sudo likosi ant suszaudymo nuspręsti seržentas ir du kareiwiai Washingtono regimento už begēdiszką užpuldinējimą ant filipiniszkų moterų. Jenerolas Otis tą sudo nusprendimą atsiuntē ant užtwirtinimo prezidentui. Tas wienok kariszko sudo bausmę numažino permainydamas suszaudymą ant 20 metų kalējimo.

Ypatiszki wagiliai.

Cleveland, Oh. Czianyksztį jubilerį Sieglerą neseniai apwogē wagiliai, kurie paszlawē deimantų wertēs $30000. Dabar miesto policijos wirszinįkas gawo laiszką nuo wagilių su užmanymu, kad jie už atsakantį užmokesnį sugrąžys pawogtus deimantus. Jubileris sutinka jiems užmokēti $5000, bet wagiliai reikalauja dar užtikrinimo policijos, kad tojē už tą wagystą ją ne persekios ir negaudys.

Paslapta degtines warinyczia.

Rhinelander, Wis. Sztete Wisconsin, Oneida pawietyj girioj užtiko paslaptą degtinēs warinyczią. Minēta warinyczia buwo parengta netoli MathStopleton wisai apleistoj, mažai žmonių lankomoj krumais apžēlusioj wietoj. Paties tos degtinēs warytojaus ne sugawo. Kaip sako, tuose krasztuose yra ir daugiaus tokių paslaptų degtinēs warinyczių.

Nelaime kastynese.

Pittsburg, Kans. Kastynēse MtCarmel Coal Co. ēsancziose netoli szito miesto, atsitiko baisi expliozija, kuri iszgriowē kastynių olas ir užbērē 6 darbinįkus, isz kurių du likosi ant wietos užmuszti, 2 mirtinai apkulti, likusieje gi du apkulti nepawojingai.

Kwiecziu surinkimai.

Pagal pagarsintas žemdarbystēs užweizdos statistiszkas žinias, szį metą ant wiso Suwienytų Wieszpatyszczių ploto surinko nuo laukų kwieczių 547300000 buszelių; taigi iszpuola po 12,3 buszelio nuo akro.

Gaisrai.

Pittsburg, Pa. Netoli nuo czia, Edgewoode sudegē geriausias nebylių institutas, kuriame buwo 500 besimokinanczių nebylių. Kada užgimē gaisras, persigandę nebyliai nežinojo ką daryti, wieton gelbētiesi, bēgiojo po deganczią triobą; wienok mokytojams pasisekē surinkti juos į kruwą ir iszwesti isz ugnies. Blēdį ugnies padarytą skaito ant 150000 dol.; užasekuruota gi wiskas buwo wos ant 100000 dol.

San Francisko, Col. Siautē czia didelis gaisras, kurisai isznaikino teatrą ant Bush ul. ir kelias kaimyniszkas krautuwes. Blēdį ugnies padarytą skaito ant $150000.

Nicholasville, Ky. Sudegē czia Reynoldso namai, o juose pražuwo trys namų sawinįko waikai. Kada užgimē ugnis, namieje, apart mažų waikų, nieko daugiaus nebuwo: tēwas mat buwo pas kaimynus, o iszeidamas namieje waikus užrakino.

Liverton, Nebr. Czianykszcziuose kaliniuose sudegē dirbtuwių triobos. Blēdį ugnies padarytą skaito ant $100000.

Nelaimes ant geležinkeliu.

Allentown, Pa. Netoli nuo czia, ties Laurys, ant Jersey Central geležinkelio susimuszē pasažierinis trukis su wežancziu anglis. Prie to keturi geležinkelio tarnai likosi užmuszti ant wietos, o du sunkiai sužeisti. Susidaužę wagonai paskui užsidegē ir su wisu sudegē.

Lewiston, Idaho. Wežantis geležį trukis ne toli nuo czia iszszoko isz rēlių ir 19 wagonų susi daužē. Prie to keturi geležinkelio tarnai likosi užmuszti.

Denver, Col. Netoli nuo czia, ties East Crossing, užbēgo geležinkelio trukis ant wažiuojanczio skersai szēnių weži mo, wežimą sudaužē ir jame sēdinczius perwažiawo. Prie to trys moterys ir du waikai likosi ant wietos užmuszti, wiena gi mergaitē mirtinai sumankyta.

Cincinnati, Oh. Greitasis Pensylvanijos geležinkelio trukis užbēgo ant skersai kelio wažiuojanczio elektriszko karo ir isz dalies jį sudaužē. Isz pasažierių diktai likosi sužeistų, tik ant laimēs ne mirtinai.

Isz darbo lauko.

¶ Cray, N. Mex. Atidaro czia naujas kastynes, kur galēs rasti darbą keli szimtai darbinįkų.

¶ Jeannette, Pa. Prasidējo darbai American Glass Co. dirbtuwēse. 2000 darbinįkų gawo jose darbą.

¶ Pittsburg, Pa. Pakēlē sztraiką czianykszczių laikraszczių statējai, o per tai ir laikraszcziai ne iszējo.

¶ St. Louis, Mo. Ant rubežiaus Franklin pawieczio, sztete Misouryje, rado labai turtingus cinko plotus, ant kurių parengs kastynes!

¶ Racine, Wis. Sztraikas formerių czianykszczių geležies dirbtuwių pasibaigē; abidwi pusēs susitaikē nusileisdamos nuo sawo reikalawimų.

¶ Holyoke, Mas. Lymon Mills Co. sawo dirbtuwių 200 darbinįkų pakēlē uždarbį ant 10%. Iki sziol darbinįkai gaudawo czia tik po $6 ant sanwaitēs.

¶ Minneapolis, Min. Sudegē czia maszinų triobos Morisdale Coal Co.; ugnis iszsiplatino ir kastynių olose. Per tai 400 darbinįkų ne teko darbo.

¶ Pittsburg, Pa. Langhlino geležies ir plieno dirbtuwēse, Bessemeriszko plieno dirbimo dalyj 1000 darbinįkų nuo pradžios ateinanczių metų pakelia ant 10% už darbą užmokestį.

¶ Pereitą sanwaitę Suwienytose Wieszpatystēse buwo isz wiso 218 nusibankrutinimų; pereitą metą per tą patį laiką buwo jų 261; Kanadoj nusibankrutinimų buwo 26, pereitą gi metą 31.

¶ Girardville, Pa. Darbai eina czia widutiniszkai. Lehigt Valley Co. dirba kiekwieną dieną pilną laiką, o Readingo brēkeriai dirba ne wienodai: wieni dirba 9 wal. ant dienos, o kiti po tris bertainius kasdieną.

¶ Coal Creck, Col. Darbai eina czia gerai ir isz kitur atkakusiam ne sunku gauti darbą. Nuo tonos iszkastų anglių moka po $1.00; geras, papratęs prie darbo darbinįkas gali uždirbti po 3—4 dol. ant dienos.

¶ Chicago. Sztraikas darbinįkų czianykszczių pianų dirbtuwių dar wis traukiasi. Iszrinktam santaikos sudui ne pasisekē sutaikyti nesutinkanczių pusių, kadangi fabrikantai nenori iszpildyti nē dalies darbinįkų reikalawimų.

¶ Duluth, Mass. Sudegē czia Duluth Boot & Shoe Co. dirbtuwēs. Prie gesinimo wienas ugniagesys likosi nugriuwusios sienos užmusztas, du gi sunkiai apkulti. Per sudegimą minētų dirbtuwių 80 darbinįkų neteko darbo.

ISZ Lietuwiszku dirwu.

Tautos globējai.

Gailestis užgauna musų tautą, kada iszgirstame, jog ten ar ten mirtis pakirto wyrą, kurs darbawosi nenuoalsiai dēl labo sawo tautos, sawo brolių.

Mirtis pakerta suaugusį gerą kamieną, bet ar liekasi panaszi pakirstam adžalēlē, tai klausymas.

Pagal praneszimą laikraszczių "Vienybēs" ir "Lietuvos" mirtis iszrowē isz tarpo lietuwiszkojo swieto wieną nenuoalsų darbinįką Drą W. Kudirką arba Kapsą, kurs wisoms pajiegoms neczēdydamas sawęs, plētojo szwiesą terp lietuwių. Kiekwienam tēwinainiui, dar apgailestaujant mirusį, prisimezga mislis: ar rasis isz jaunuczių wēl toki, kurie lyginai bus tokiais globējais tautos kaip kad Kudirka?

Pagal sziuom laikinį rietējimą nuo tautieczių reikia tikētis, jog pasekējų rasime nors dalelę, bet pagal metų skaitlių (a. a. W. Kudirka, turēdamas tik 41 metus, mirē) tai tokio amžiaus žmogus dar ilgai galējo tarpe mus gywujų darbuotis, bet wargas lietuwiszkujų tēwų, neladeklius pinįgo į mokslą einant, ir gi ans sziurksztus skurdulys bieduo studento, uždarbiawimas ant pragiwenimo į-tumē, kaip "Lietuva" pranesza, ir Kudirką dar Warszawoje besimokinant į džiową, kuri priskubino jaunam žmogui mirtį.

Skauda ant szirdies mislijant, kad studentas džiowina galwą su lekcijomis, ir turi jieszkoti szaltinio, isz kur pasisemti pagelbą uždengimui giwenimo reikalų. Kas kits mokintis pilnai be rupesczio apie pragywenimą, kas kits turēti moksle net dwigubą rupestį— mokslo ir maisto.

Nesimokinusiam szis paminējimas dwigubo rupesczio ne labai suprantamas, bet kurie to ragawę, kad ir nedaug, gana greitai galētu paswert, kiek kasztuoja swaras dwigubo rupesczio jaunam studentui.

Daugumą studentų rastume gerianczių tokias kartybes, ir czia Amerikoje besimokinanti lietuwiai turi uždarbiauti ant prasimaitinimo.

Kaip jau paminējome, pasekējų rasime nors ir ne daug, bet ir tame tik nepasisekimus patinkame, kadangi daugumas apszwietimo darbinįkų gana greitai pasiduoda tinginio globai. Jie tik ton nori weikti, kur guli didesnis pelnas, jiems greitai pabosta belstis tarpe lietuwiszkų tamsunēlių, tamsunēlių kartus kaip kada užpuolos žodžiai nugazdina ne wiena ir tie taria: "tuszczaijų, nenoriu daugiaus su jais niekp turēti!" Isz senesniujų mus tautos darbinįkų daugumas apszwiestunų nusēkē paskui rublį į Maskolijos gilumą, kiti užrakino wartus sawo proto, ir tautystēs reikalus pawedē tartum wējo globai; na ir ant pasilikusių prie tautiszkų darbų užkrowē wisą nasztą, kuri gana yra sunki, sunkesne už pieskų maiszus.

Ant laimēs, po "Auszrai", jai numirus, krutino ir krutina musų tautystę Europoje "Varpas" su "Ukinįku", ir remtojai tų laikraszczių jau patēmyja sujudanczią sziądien kaimieczių jaunuomenę, kurioje guli wiltys waisingesnēs Lietuwos ateitēs.

Nepermeidžiama mirtis pakerta waro į kapus musų Burbas ir Kudirkus kaip girios medžius nuo kelmo, bet lieka atžalos nepakastos kirmino, lieka jaunimas susidedantis isz mokintų ir praszczio kēliu.

Reikia neužmirszti mums nenuoalsių darbų mirusiujų, turēti juos kaipo liekanēlę. Nenusigąskime mažmožiszkų užpuolų ar žodžių, bet kibkime prie darbo kaip darbszczios skruzdēs, o tada bujos tautiszkas iszsitobulinimas tēwynēj Lietuwoj net ir terp kaimieczių, kaip ir terp Amerikos lietuwių, o tąsyk iszgirsime geresnias žinias, ne kaip kad dabar paklydęs gandas apie 9 lietuwius laukianczius už žmogžudystę kar tuwių Pottsvilēje.

Jeigu seksime pēdsaką gerų darbszczių musų mirusių wyrų, busime tautos globējais, bet ne pardawējais.

Pagal praneszimą laikraszczio "Lietuvos", likę mirusio Dro W. Kudirkos nemažai rankraszczių. Saugok Diewe, kad neprapultų ir tie pats, kaip pranyko nežinia keno rankose rasztai Wiszteliaucko ir Arminо. Tegul tie rasztai pastowēs gerose rankose, o ateis laikas, rasis pajiega, kuri juos iszleis.

Prusuose du lietuwiszki laikraszcziai "Varpas" ir "Ukininkas", kad ir netekę gero darbinįko ir globējo Dr. Kudirkos, ne abējojame, žengs ir toliaus tuom pacziu keliu ir rupins ir toliaus naudingus raszteliua?

Pažįstamas Trupinēlio.

Atsiliēpimas Hudson, Mass. lietuwių.

Korespondencijoj isz musų miesto iszgirianczioj Karolį Baranauską, neseniai patilpusioj "Lietuvoj", wisai neteisingai iszniekinti Hudsono lietuwiai, buk jie girtuokliauja, o pasigērę kelia pesztynes. Tas neteisybē. Gywename czia, mes žemiaus pasiraszę beweik tris metus, bet per wisą laiką terp czianykszczių lietuwių ne tik musztynių, bet nē waidų ne buwo. Neteisybē teiposgi yra, buk K. Baranauskas norējo parengti mokslainę. Jis mokyti ne gali, kadangi pats mažai moka, tamsesnio už jį, turbut, nēra terp Hudsono lietuwių.

Korespondentas sako, buk czianykszcziai lietuwiai priwertē jį iszsineszdinti isz czia, bet jis wēl sugrįžo mokyti lietuwius. Tas teiposgi ne teisybē: ne lietuwiai jį iszēdē, bet jis pats. Buwo jis du kartu pawarytas nuo darbų, iszkeliawo į Bostoną, bet pabuwęs ten porą sanwaiczių ir sugrįžęs atgal, wēl įsipraszē į darbą. Kaip antru kartu, dēl jo nesutaikaus budo, wēl pawarē nuo darbo, tai wienas isz lietuwių iszpraszē wēl jį atgal priimti prie darbo, kur jis dirba iki sziol. Korespondentas sako, kad Baranauskas ne gali gywenti pas lietuwius. Tas tiesa, nes dēl jo ilgo liežuwio gaspadinēs nenori laikyti. Czia yra trys apsiwedusių lietuwių szeimynos, bet kad jis netinka prie lietuwių, todēl nē galējo nē pas wieną lietuwį ilgiaus iszbuti.

Korespondentas sako, kad Baranauskas likosi aresztuotas, bet kodēl nepridurē už ką jį aresztawo ir kas? Tas buwo juk apraszyta angliszkuose laikraszcziuose. Priežastis aresztawimo yra szita: Baranauskas ne gražiai apsiējo su wiena mergina, o paskui pats tą merginą stengēsi iszjuokti. Mergina pasiskundē tēwams, o tie iszpirko warantą, o ne lietuwiai. Prowa czia nepasibaigē, bet perējo į augsztesnį sudą. Ji dar ne pabaigta ir Baranauskas stowi po kaucija $2000. Mes ne tik ne persekiojame Baranausko, bet tylējome apie jo nusidējimus ir butume ir toliaus tylėję, jeigu dēl jo ypatos ne butų mus įžeidęs melagingai korespondencijos raszējas. Mes priwersti ēsame atszaukti melagingus musų apkaltinimus. Czia lietuwiai elgiasi gražiai, gywena sutikime, gražiaus negu dau gelyj kitų miestų. Nēra terp mus nē pesztynių, nē girtuokliawimų.

Petras Degutis,
Jochimas Szimkewycze,
Juozapas Jakawycze.

Isz Girardville, Pa.

Lietuwių yra czia diktas burelis: apsiwedusių szeimynų yra 64, o pawienių trissyk tiek. Uždirba pusētinai, widutiniszkai dirbanti mainose į dwi sanwaiti uždirba po 20—35 dol., bet daugumas, ką uždirba, tą ir prageria arba į einikį praloszia. Newienas lietuwys darbinįkas, gawęs uždarbą užmokesnį, per kelias dienas loszia su tokiais jau einikį, kol wisas uždarbis ne pereina į kito kiszenių. Terp musų miesto lietuwių mažai yra skaitanczių laikraszczius ir knįgas. Jeigu girtuokliai tokį užuodžia, tai wisaip iszjuokia, žada net sumuszti, o kaip kada stengiasi pažadējimą iszpildyti.

Pereitą mēnesį buwo czia szitoks atsitikimas: wienuose lietuwiszkuose namuose atsibuwo kriksztynos, ant kurių susirinko daug norinczių atsigerti; kitame gi gywenime szale, tuose jau namuose gyweno kitas lietuwys skaitantis knįgas ir laikraszczius. Pasigērę ant kriksztynų tamsunēliai užsimanē seniai žadētą gazdinimą iszpildyti, taigi sumuszti skaitantį laikraszczius. Wisas pulkas girtų nutraukē rēkaudami į jo gywenimą. Tasai žmogelis, pamatęs, kad czia gal but negerai, užlipo ant augszto, bet pasigērēliai ne norējo ir ten jį palikti nesumuszę. Užpultas pradējo gintiesi, su kuom galējo, su liampoms, su spjaudyklēms, bet kad ir tas užpuolikų ne sulaikē, žmogus pradējo szauktiesi pagelbos. Ant jo szauksmo subēgo wisi kaimynai swetimtaucziai ir tik tie ant galo persigērusius lietuwiszkus tamsunus neužkenczianczius szwiesos nuwijo. Ant nelaimēs musų miestelyj ne mažai yra panaszių į szituos girtuoklius lietuwiszkų tamsunų, kurie sawo bjauriais pasielgimais žemina wisus lietuwius, swetimtaueczių akyse nupuldo wisą musų tautą, užtraukia neužkantą amerikonų ant wisų lietuwių. Laikas, rodosi, butų jau ir tiems tamsunams suprasti, kad jie sawo ne gražiais pasielgimais skriaudžia wisus lietuwius!

Lietuwys.

Isz Springwallēs, Ill.

Kn. Peža wisoms sawo pajiegoms weržiasi atgal į musų parapiją, bet kad parapija turi doresnį kunįgą, įsiweržimas jau yra sunkus. Jis dabar laikosi lenkų bažnyczioje, bet kad lenkų yra per mažai, tai jie neįstengia ant jo wisų reikalų sudēti užtektinai pinįgų ir nabagas pusbadžiai gywena. Tankiai wažiuoja į Chicagą pas kn. Krawczuną, ten pasimatina ir pasimokina, tai parbēgęs tuojaus daro mitingus ant iszwijimo kn. Serwetkos. 8 gruodžio susikwietē keletą lietuwių į lenkų bažnyczią, su kurių pagelba parengē skundą prie wyskupo ant kn. Serwetkos, buk tas ēsąs girtuokliu ir buk Chicagoje ant lietuwių tautiszko apwaikszcziojimo iszgyrē nepriguImingus lenkus (tas yra melagystē). Wiskupas skundams tiki, nes juos patwirtinęs ir Chicagos lietuwiszkas kunįgas. Taigi mes, dasižinoję apie tokias Pežos intrigas, suszaukēme parapijos susirinkimą 10 d. gruodio, užprotestawome prieszai minēto Pežos intrigas ir wisi po protestu pasiraszę apie 200 parapijonų, pasiuntēme wyskupui iszrodydami Pežos melagystes. Nežinia, kam wyskupas dabar geriau tikēs, ar 200 parapijonų, ar kn. Pežai su patwirtinimu jo chicaginio globējo,

Parapijos komitetas.

Isz Tauton, Mas.

Kaip lenkiszkas laikrasztis "Ameryka" paduoda, yra czia keli szimtai lenkų ir apie 50 lietuwių. Sutikimo terp lenkų ir lietuwių nēra, o isz to kyla kaip kada barnys ir musztynēs; tokios musztynēs terp lenkų ir lietuwių užgimē czia neseniai. "Ameryka" sako, kad pagimdē jas lietuwiai, bet kad jų yra daug mažiaus, tai turbut bus wisai atbulai. Minētas laikrasztis sako, kad iszpradžių susimuszē waikai, o paskui į pagelbą sawo waikams atbēgo su peiliais keli lietuwiai, kurie buk sužeidē du lenku wisai neēmusiu musztynēse dalywumo. Du lietuwiai paszauktos policijos likosi suaresztuoti ir nugabenti į areszta.

Susirinkimas lietuwiszkų darbinįkų Chicagoj.

17 d. gruodžio atsibuwo lietuwiszkų darbinįkų susirinkimas salēje p. K. Laudanskio. Sweczių buwo pusētinas burēlis. Kalbējo net 8 kalbētojai, kurie kalbējo apie nelemtą szios dienos draugijos surēdymą ir ragino lietuwius prie organizawimosi į Socijalistų Darbo Partiją. Po wisų kalbų susiorganizawo kuopa lietuwiszkų S. D. P., į kurią prisiraszē 24 sanariai. Wirszinįkais tapo iszrinkti: S. Kodis—organizatorius; A. Lalis—prot. sekr.; M. Dowidaiti—kasierius; K. Kazokas—fin. sekretorius.

Isz Brooklyno, N. Y.

Užmanymą "Lietuvos" ir "Vienybēs", idant ant surēdymo, suwedimo į twarką ir dalinimo aukų surinktų musų laikraszczių ant suszelpimo Lietuwos kankytinių, maskoliszko rando isztremtų isz tēwynēs, butų iszrinktas atsakantis isz įsztikimų ypatų komitetas, mes Brooklyno aukautojai randame labai geru ir susirinkimo komitetas, kurisai ant to mierio surinko $4.34, į komitetą paskiria szitas ypatas: ant prezidento — D-rą Szliupą; ant sekretoriaus — Szerną; ant kasieriaus — "Lietuvos" iszleistoją Olszewskį. Butų gerai, kad nieko ne aukawę dēl to komiteto ne keltų waidų su pagelba wiską ardanczių laikraszczių.

Susirinkimo komiteto sekr

Nelaimingas atsitikimas.

Neseniai į Mutello, Mas. pribuwo jauna lietuwaitē ir po kelių dienų gawo darbą autuwų dirbtuwēse. 11 d. szio mēnesio, pasibaigus darbui, ji drauge su kitoms darbinįkēms ējo namon. Užējus ant rēlių geležinkelio, bēgo tąsyk taworinis trukis, tai mergina laukē ant szēnių, kol jis perbēgs; bet ant nelaimēs tuom tarpu atbēgo pasažierinis trukis, nuo kurio jau ne spējo pasitraukti, jis merginą parmuszē ir teip smarkiai apkulē, kad ji į penkias minutas pasimirē. Welionē paējo isz Suwalkų gubernijos. Eside Park, Mas. turējo tris dēdes, kurie pribuwę į Montello, palaidojo kuną. Merginos dēdēs yra Maczkei. Grigas.

Vilcziai.

Nr. 46 "Viltis" rugojo ant manęs, buk asz neteisingai užsipuolu ant jos per "Lietuvą"; pasiremia ant tokių autoritetų kaip "Saulē". Asz rasziau minētą "Lietuvoj" patilpusį rasztelį su mieriu dažinoti, katros pusēs teisybē: mano draugo, ar p. Stagaro, (pagal laikrasztinįkų doriszką kodeksą ne galima raszyti apkaltinanczių ką nors straipsnių be persitikrinimo, jog apkaltintasis yra kaltu daromų užmetinējimų; apkaltinimai dēl kokių nors mierių ne gal turēti wietos, mieriai neiszteisina raszējo. Red)? Kaslink pakraipos "Vilties", tai ne mano kaltē, jeigu ją kiti daro ypedine welionio "Garso", kurio užduotē buwo ir rēdant p. Stagarui: slēpti kunįgų nuodemes ir dergti jiems ne patinkanczius, nors ant to ne butų pamato. Rods užgimus "Vilcziai", wienas isz iszleistojų kompanijos, beteisindamas p. Stagarą priesz D-ro Szliupo persergējimus, aszkino, kad kas buwo su "Garso" redaktorium, to ne bus su rēdancziu "Viltį". Mums wienok rodosi, kad žmogus ne gal turēti nuomonių ant pardawimo, bet wisada apgina tas paczias, taigi mums rodosi, kad perējus į "Vilties" redakciją p. Stagaro nuomonēs ne galējo persimainyti, bet pasiliko tos paczios, kokias turējo rēdydamas "Garsą". "Garse" gi prie p. Stagaro juk ne mažai buwo apszmeižimų ne kunįgų tautiszkų darbinįkų; prie p. Stagaro, rodosi, "Garse" užgimē, teip sakant preludium Chicagos waidų; jame pirmiausiai atsrado priwatiszki, asabiszki apszmeižimai "Lietuvos" redaktoriaus. Toliaus, argi tas pats p. Stagaro rēdomas "Garsas" mažai talpino iszniekinimų Tēwynēs Mylētojų Draugystēs? Ir toliaus jau "Viltyj" atrasime gana medegos, isz kurios aiszku, kad jos rēdytojas labiaus laikosi wienos pusēs, negu grynos teisybēs. Taigi, ant to wisko pasirēmęs, man rodosi, turējau tiesą patikēti labiaus mano draugui, negu p. Stagarui. Asz ne abejocziau, kad p. Stagaras butų rēmęs užmanymą Paryžiaus parodos, jeigu wisas užmanymas butų kunįgų rankose, bet czia atsitiko kitaip; turime pamatą ne labai ant žodžių užsitikēti, kadangi turējome progą persitikrinti, kad žodžiai ne wisada eina drauge su darbais. Jeigu asz sawo nurodymuose klystu, jeigu mano motywai ne turi pamato, tai "Vilcziai" užteko duoti rimtą atsakymą be asabiszkų kandžiojimų. Nežingeidu, jeigu musų prastunų korespondencijose yra daug asabiszkumo, bet kaip

pasirodo, ypacz isz kunįgų ir jiems tarnaujanczių laikraszczių, apszwie-tunai dar maž aus saugojasi asabiszkų iszniekinimų neturėdami pamato, tankiai griebiasi melo. Nuo jų juk raszymo mokinasi ir musų prastunai. "Viltis" sako, jog bardamiesi nenuweiksime nieko ant tautiszkos dirwos, bet man rodosi, kad weidmainiaudami, nors nesibartume, jeigu isz pasalų stabdysime kitų darbus, tai nė tiek ne nuweiksime ką besibardami. Geriaus turėti atwirą prieszą negu terp draugų pasislėpusį.

Asz ne noriu, kad "Viltis" pražutų, nes pats ėsu jos skaitytojumi ir geidžiu, idant musų žmonės kuo daugiausiai skaitytu, bet turiu tiesą ne tik nuo jos, bet ir nuo kitų reikalauti, kad wisi paliautų weidmainiawę.

Balandelis.

Tėwynės Mylėtojų Draugystės kuopoms.

Szirdingai ėsate meldžiami wisi guodotini sanariai, teip pawieniai kaip ir kuopose, prigulinti į T. M. D. pasiskubinti ir pasirupinti greicziaus su iszrinkimu prezidento, nės pats matote, jog kyla rugonės, kaip kad prisiėjo iszgirsti nuo kuopų New Yorko ir Jersey City. Nepaisydamas wienok ant rugonių ir nepykdamas už tai, drystu paragint jus, kad neatidėtumėte rinkimus kitoms įrėdnėms, bet pats tą turime atlikti.

Wisi draugystės reikalai yra sudawadyti, ir painių jokių ne turime; sztai atspausta Dr tės kasztais 3 knįgutė, galima tuojaus spausti ir 4tą, tai ir prezidentas greitai reikalingas.

Sziame gi tarpe guli įneszimai gana swarbus, ir kaip žiurint naudingi: susimezgimas mus draugystės su iszleistojais "Ukininko". Szis užmanymas buwo paklabintas, bet nieks neparėmė, dabar gi paremiant tuloms kuopoms, galima mėgyti. "Ukinįkas", kaipo paszwęstas ukinįkams laikrasztis, placziaus galėtų Lietuwos kaimieczius supažindinti su musų mieriais, jis praplėtotų lietuwiszkai-tautiszką propagandą Lietuwoj placziaus, negu dabar mes tą galime padaryti. Amerikoje apie tėwynę pakalbame ir pasiliekti, tarpininkaut terp Lietuwos ir Amerikos lietuwių nėra kam, o per tai daug dalykų stowi maisze.

Apie tokį užmanymą priwalumas administracijos, ar tam tinkanczios komisijos per kuopas paskirtos, butų susižinoti su "Ukininko" administracija, ir daeiti į tokias ar kitokias tarybas.

Taigi prie tokių aplinkybių reikia pasiskubinti su iszrinkimu prezidento.

T. Astramskas.

Naujos knįgos.

Žmogus Nepliuszkis. Verte isz szwediszko Neris. 1899 m Chicago, Ill. Spauda "Lietuvos". 23 puslap.

Yra tai užimanti pasakaitė; apraszo jauną merginą ir gražų waikiną, sunų turtingo prekėjo grįžtantį isz užrubežių į tėwynę. Abudu jaunieji susitinka ant garlaiwio, o toliaus užsimezga ir meilės ryszis. Jaunas prekėjas, ne paisant ant to, jog motina nori turėti už marczią dukterį kokio turtingo prekėjo, apsiwedė su nieko ne turinczia mergina. Motina, nors isz pradžių sznaira akia žiuri į marczią, bet tojė sawo gražiu pasielgimu ant galo užsitarnauja ir ant meilės wyro motinos. Szirdies jausmai, jų auklėjimas apraszyti gerai. Welyjame kiekwienam mėgstancziam skaityti, parsitraukti szitą pasakaitę.

Vilius Tell. Drama penkiuose aktuose. Vokiszkai parasze Friedrich von Schiller, lietuviszkai verte Vincas Kapsas (D-ras Kudirka). Plymouth, Pa. Kasztu ir spaustuvej "Vienybes Lietuvninku". 1899 m.

Yra tai geriausias weikalas garsaus wokiszko poeto Schillero. Dramatiszkoj formoj apraszyta czia kowa už nepriguImystę szweicarų priesz Austrijos jungą: darbai Szweicarijos patrijotų, terp kuriu swarbiausiu buwo Wilis Tell. Lygiai Orleano Mergelė, kaip ir Wilius Tell to wokiszko poeto iszwersti beweik į wisas ciwilizuotų tautų kalbas. Teip wienas, kaip ir kitas isz tų weikalų sawo karsztai patrijotiszka tendencija gali uždegti tėwynės meilę nė wiencje atszalusioje szirdyje. Ne wienam rodosi, kad dramos tinka wien teatrui. Nuomonė ta klaidi: jos gerai tinka teatrui, kaip ir teip skaitymui, kaip ir poezijos, pasakos ir kitokių formų poetiszki rasztai, terp kurių dramos stowi ant augszcziausio laipsnio. Wisa drama paraszyta eilėms; teip ją iszwertė ir musų wertėjas. Per iszwertimą szito weikalo D ras Kudirka dideliai pakėlė musų raszlawą. Wertimas jo gražus, teiposgi ir kalba, eilės geros, joms nieko užmesti ne galima. Wertėtu kiekwienam lietuwiui parsitraukti szitą knįgelę, o jeigu tik gerai skaitydamas wiską supras— iszleistų pinįgų nesigailės.

Laima ir Planetos (antra laida). Plymouth, Pa. Kasztai ir spauda "Vienybes Lietuvninku". 1899 m. 44 pusl.

Literariszkos wertės szitas weikalėlis neturi, gali wien but wartojamas ant praleidimo laiko, jeigu susirenka daug žmonių ir teip sėdėti yra nuobodu. Atsakymai ant klausymų kaip kur gana juokingi, todėl susirinkę gali linksmai namieje laiką praleisti ne reikalaudami slankioti po saliunus. Kaip matyt isz prakalbos, iszleistojas su tokiais mieriais ir iszleido szitą knįgutę.

Isz wisur.

‖ Ant salos San Domingo, sostapilėj republikos Haiti, mieste Port au Prince sautė didelis gaisras, laike kurio sudegė 15 gražiausių mieste namų. Prie gesinimo keli ugnagesiai likosi mirtinai apkulti.

‖ Mieste Koeflad, Austrijoj, nuo sunieszto ant stogo wienos stiklo dirbtuwės sniego, stogas ir lubos nugriuwo ant dirbanczių darbinįkų. Prie to 5 darbinįkai likosi ant wietos užmuszti, o 20 sunkiai sužeisti.

‖ Hamburge susekė prigawystes renkanczių mokesczius urėdnįkų, kurie prigawo randą ant 2500000 markių. Taigi mat wokiszki urėdnįkai, kurie seniaus pagarsėję buwo sawo teisingimu, pradeda megždžioti amerikoniszkus.

‖ Amerikoniszki kapitalistai gawo jau nuo maskoliszko rando daleidimą parengti prie Siberijos geležinkelio didelę lokomotywų dirbtuwę. Minėtos dirbtuwės parengimas kasztuos $5000000; pinįgus sudeda amerikoniszki kapitalistai.

‖ Stauropoliaus gub. Nowogeorgewsko pawietį užpuolė neiszpasakyta daugybė pelių wisokių parwų: yra terp jų juodos, baltos, palszos, tamsiai geltonos. Drauge su pulkais pelių, atsirado czia teiposgi neiszpasakyta daugybė žalczių ir nuodingų gywačių.

‖ Rytinėj Afrikoj, Mozambiko pakrantėse siautė 17 d. gruodžio baisios wėtros, kurios ypacz ant Wure salos pridirbo daug blėdies. Mieste Mozambike iszgriowė daug triobų, prie ko ir diktai žmonių likosi užmusztų ir sužeistų.

‖ Kaip pasirodo dabar, badas angliszkose Indijose daug didesnis negu pirmiaus angliszkas randas garsino. Dabar randas turi maityti 2250000 badudlių. Žinoma, kad tame skaitliuje ne patelpa wisi baduojanti, gal didesnė dalis nesikreipia prie rando, bet mirszta neturėdama ką walgyti.

‖ Randai Szwedijos, Danijos ir Wokietijos rengiasi sujungti tuos krasztus per telefoną. Nauja telefono linija prasidės Landskronoj, Szwedijoj, nuo czia per jures bėgs į Daniją, toliaus gi į Warnemuende (Wokietijoj), nuo kur yra jau parengta telefono linija į Berlyną.

‖ Mieste Koelne turtingas fabrikantas užsimanė stoti apgynimo jaunos merginos kareiwiu užpultos. Užtai įpykę kareiwiai teip baisiai jį su durtuwais subadė, kad ant iszgijimo nėra ne mažiausios wilties Katrie kareiwiai tą padarė, nežinia; užtai jenerolas iszdawė prisakymą ne duoti paliuosawimų per kalėdas nė wienam kareiwiui, kol ne bus surasti ano fabrikanto užpuolikai.

‖ Aplinkinėse Grekijos sostapilės miesto Atenų ilgai besitraukianti lytus pagimdė didelius twanus, kurie neiszpasakytai daug blėdies pridirbo. Pacziame mieste iki sziol szeszis negywėlius isztraukė isz wandens arba isz po twanų sugriautų triobų, bet tiki, kad aukų yra daugiaus.

‖ Pagal atėjusias per pacztą žinias, neseniai buwę žemės drebėjimai ant prigulinczios Holandijai salos Ceram, Pietinėj Azijoj, daug daugiaus nelaimių pridirbo negu isz syk per telegrafą pagarsino. Tikrą skaitlių užmusztų laike tų žemės drebėjimų dabar paduoda ant 23000 žmonių, taigi daugiaus negu Amerika nužudė žmonių karėje su Iszpanija ir ant Filipinų salų.

‖ Pralobęs Paryžiaus laikraszczio iszleistojas ir kastynių sawinįkas Hubert Debrousse paaukawo miestui ant parengimo labdaringų įtaisų 30 milijonų frankų. Porą metų atgal tas pas geradėjas dawė 5 milijonus frankų ant parengimo Paryžiuj seneliams prieglaudos namų. Taigi mat szitas prancuzas jau užpakalyj palieka daug už jį turtingesnius amerikoniszkus didžturczius. Kad teip mums isz dangaus iszpultų toks jau geradėjas.

‖ Pabaigoj per-itos sanwaitės lygiai rytinėj, kaip ir widurinėj Europoj užstojo dideli szalcziai su smarkiais sniego pustymais, kurie daugelyj wietų teip užneszė geležinkelius, kad trukiai ne galėjo bėgioti. Berlyne buwo 20° szalczio pagal Celciaus termometrą, o ant ulyczių tiek primetė sniego, kad sztrytkarai turėjo paliauti bėgioję, kol sniego ne nukasė. Szaltas oras užstojo Maskolijoj, Austrijoj, pasiekė ir Prancuziją.

‖ Dideli szalcziai užstojo dabar Prancuz joj; laukai sniego užkloti net tuose krasztuose, kur pirmiaus sniego ne budawo. Pereitos sanwaitės seredoj Paryžiuj buwo 10° szalczio pagal Celciaus termometrą, o per tai darbai prie statymo triobų wisoswietinei parodai turėjo pasiliauti, kol szaltis ne sumažės. Kituose Prancuzijos krasztuose toliaus į rytus szalcziai dar didesni: mieste Lille szaltis siekė 18° pagal Celciaus termometrą. Tokių szalczių kaip dabar nuo paskutinės su Wokietija karės, taigi nuo 1871 m. dar Prancuzijoj ne buwo.

‖ Badas, kurisai kankina tulus Maskolijos krasztus diktai atsiliepė ant pasimažinimo bado apimtuose krasztuose gywentojų skaitliaus. Sztai kaip tas pasimažinimas pasirodo statistiszkose žiniose maskoliszko rando surinktose: 10 bado apimtose rytinėse gubernijose nuo 1887 — 1891 m., kada czia bado ne buwo, užgimė kas metą po 1086740 waikų, mirczių gi per tą laiką buwo 755 849, taigi skaitlius gywentojų, apleidžiant isz kitur atkakusius, pasididino ant 310891 kas metą. Užstojus badui 1892 m. užgimimų buwo jau tik 948319, taigi ant 136491 mažiaus negu isz puolė widutiniszkai normaliszkuose metuose; mirczių gi buwo 1128026, taigi skaitlius gywentojų pasimažino per wienus metus ant 180707; imant gi wisus bado metus, skaitlius gywentojų tose 10 gubernijų pasimažino ant pusės milijono.

‖ Prancuzijoj galutinai jau susitwėrė kompanija, kurios mieris yra padirbti ant jurių dugno geležinkelį per turinczia 25 angliszkas mylias Gibraltaro pertaką, pagal apdirbtus planus inžinieriaus Berlier, ir tokiu budu sujungti Iszpaniją su Afrika. Tunelis ant nuwedimo geležinkelio po jurių dugnu kasztuos $2400000, o padirbimas jo užims 7 metus. Užbaiga to pajurinio geležinkelio bus sujungta su prancuziszkais Algero geležinkeliais, kas kasztuos apie $4000000. Taigi wisas kelias kasztuos $28000000. Kada paskui, kaip prancuzai ketina, padirbs geležinkelį per Sacharos pieskynus į widurinę Afriką, tai tie nauji keliai palengwįs dideliai Prancuzijai ir Iszpanijai prekystą su Afrika ir kompanija užsimasti jų padirbimu turės gražų pelną už wažiojimą taworų.

‖ Pagal pagarsintą Wokietijos rando kriminaliszką statistiką už pereitus metus, tuose metuose 76 dwasiszkiejie likosi sudų nubausti už kriminaliszkus nusidėjimus; terp nubaustų buwo 55 katalikiszki kunįgai, 18 ewangeliszkų pastorių ir 3 dwasiszkiejie kitokių krikszczioniszkų sektų. Kadangi Wokietijoj katalikų yra 3 syk mažiaus negu protestonų, o nusidėjusių kunįgų yra trissyk daugiaus negu protestoniszkų pastorių, tai pasirodo, kad katalikiszki kunįgai 9 syk labiaus linkę prie laužymo kriminaliszkų kraszto tiesų. Isz 55 nubaustų katalikiszkų kunįgų: 32 nubaustti už įžeidimą garbės, 8 už sumuszimą 3 už bjaurius darbus su merginoms, 3 už iszmėtymą parapijos pinįgų ir už prisisawinimą swetimų daiktų. Isz 18 sudų nusprenstų protestoniszkų pastorių, 14 pateko po sudu isz įžeidimą swetimos garbės, 2 už prigawystę, 1 už prisisawinimą swetimų daiktų.

Gywi krisztalai.

Nuo ko paeina organiszkas swietas, taigi augmenys ir gywi sutwėrimai? Ant to dar sziądien ir mokslincziai ne turi atsakymo, bet pasirėmę ant moksliszkų isztirimų stato wien spėjimus. Rasztas Szwentas mokina, jog gywybę ant semės sutwėrė Diewas, bet Rasztas Szwentas ne aiszkina, kaip pasidarė ėsanti ant žemės negywi, ne organiszki kunai, o klausymas tas ne mažiaus swarbus kaip ir pirmutinis, kadangi isz sawo tirinėjimų mokslincziai persikrina, kad terp gywų ir negywų yra ryszis, kurisai wienus su kitais jungia: nerastume ant [illegible] kio organizmo, kuriame nepasitaikytu toki jau sudėtiniai, ką ir negywų kunų. Rasztas Szwentas sako, kad Diewas Adomą nulipino isz molio, taigi isz neorganiszkos, isz negywos medegos, wisi gi kiti gywi sutwėrimai pasidarę ant Diewo žodžio, tuom tarpu ir žwėrių kuno sudėtiniai yra beweik tie patys, ką ir isz molio nulypyto žmogaus. Dabar profesorius Napoles uniwersiteto, daktaras von Schren susekė dar artesnį su iriszimų terp gywų ir negywų kunų. Jis užtemyjo, kad tuli krisztalai, toki kaip tulų mineraliszkų druskų, kurie prima wisada tas paczias formas, turi gywybės pajiegą, taigi jie gywi teip kaip ir wisi organiszki kunai. Jis ant moksliszkų susirinkimo parodė tokius gywus krisztalus, susidedanczius isz baltymio teip kaip ir kiti organiszki kunai, turinczius wisada tokias formas kaip ir krisztalai mineraliszkų druskų, užimanti, teip sakant, tarpą terp gywų ir ne gywų daiktų, bet paeinanti nuo organiszkų kunų. Minėtas mokslinczius per 35 metus tirinėjo wisokius krisztalus ir surinko jų apie 50000, swarbesnius isz jų parodė susirinkusiems mokslincziams. Pagal nuomonę profesoriaus Schreno, prie weisimosi, wisokių bakterijų, tame ir ligas gimdanczių, tweriasi kelios medegos ikisziol mokslincziams nepažįstamos: skystimas be parwos apliejantis mikrobą, kurį pas ligas gimdanczias bakterijas yra nuodingas ir ant galo paminėti augszcziaus gywi krisztalai. Profesorius Schren surinko krisztalus cholerą gimdanczių bakterijų, džiowos, sziltinės ir tt. Kiekwienos ligos bakterija padirba kitokio sawiszko krisztalus, bet wisada tokius jau. Wisi tie krisztalai turi gywybę: jie kruta, dauginasi ir mirszta. Pasibaigus gywybei, tie krisztalai isz gywų persikeiczia į ne gywus, taigi į mineralus. Laikas per kokį jie palaiko gywybę, yra ne wienoda, tas pareina nuo daugelio aplinkybių, ypacz gi nuo temperaturos, taigi ir nuo szilumos. Tajgi isz profesoriaus Schreno tirinėjimų rodosi, kad gywa medega, kaip kokiuose atsitikimuose gimdo ne gywas mineraliszkas. Teip ją gal sz pagal mokslinczių kurie stato spėjimą, kad pradžia gywų ir negywų kunų yra ta pati, gywi skiriasi wien, tuom, kad jų sudėtinės dalys kruta, ne gywų gi ne.

SENŲ GADYNIŲ

Isnyke gyvi sutvērimai.

(Tąsa.)

Vėliaus iguanodontų liekanas rado Prancuzijoj, Belgijoj, Vokietijoj ir kituose Europos kraštuose, teiposgi šiaurinėj Amerikoj visokiuose žemės sluogsniuose, pradedant nuo trijaso arba naujo raudonojo pieskinio akmens iki kreidinių. Amerikoj rado iguanodontų atmainą, kurią praminė vardu *Gadrosaurus*.

1878m. Bernissarto anglių kastynėse Belgijoj, netoli Prancuzijos rubežiaus, prikasė 29 skeletus iguanodontų. Anglys čia uždengtos kreida ir kitokiais vėlesniais sluogsniais išrežytais riavais apie 720 pėdų giliais. Dabar tie riavai prisipildę, bet seniai jie tvėrė kaipi terpkalnes ant žemės paviršiaus. Į vieną iš tokių šiądien užneštų riavu, nežinia kokiu budu, pateko 29 iguanodontai, kelios žuvys, keli panašus į varles sutvērimai, kelios atmainos želvių, krokodilių ir daug didelių į medžins panašių paparčių, koki šiądien auga tik šiltuose kraštuose. Tikrai ne galima pasakyti, kaip tie visokeropi sutvērimai sykiu pateko į riavą. Galima spėti, kad juos čia sunešė užtvinę vandens, kurie paskui prigerusių kunus užklojo sugabenta pieska ir moliu. Visi tų čia rastų gyvuolių kunai ir paparčiai buvo uždengti molio ir pieskos eilėmis.

Ant išėmimo iš anglių ir sustatymo iškastų kaulų darbavosi dvidešimts metų belgiški mokslinčiai ir dabar jiems pasisekė, dabar sustatyti čieli skeletai ir jie yra Bruxelles muzejuje. Iš jų matyt, kad, kaip seniaus tvirtino Huxley, terp paukščių ir viso dinosaurų, skyriaus sutvērimų, tame ir terp iguanodontų yra giminystė. Šitie sutvērimai užima tarpą terp roplių ir paukščių, kurie, turbut, paeina nuo dinosaurų arba jeigu ne, tai lygiai dinosaurai, kaip ir paukščiai gali paeiti nuo kokių nors dar mokslinčiams nepažįstamų, bet nuo tų pačių sutvērimų.

Skeletas Iguanodon Bernissartensis.

Kitas iš rastų tose anglių kastynėse iguanodontų, mokslinčių pramintas *Iguanodon Mantelli*, buvo jau daug mažesnis; kada pirmutinis, taigi Iguanodon Bernissartensis turėjo 30 pėdų ilgio, o pritupęs ant paskutinių kojų užėmė plotą 24 pėdų, tai antrasis, taigi iguanodon Mantelli, turėjo 20 pėdų ilgio, o atsitupęs ant paskutinių kojų turėjo 10 pėdų augščio.

Skeletas Iguanodon Mantelli.

Anglijoj, Susexe, atsakančiuose sluogsniuose rado atspaudimus didelių tripirščiu pėdų. Iš tų atspaudimų matyt, kad juos palikęs sutvērimas turėjo šios dienos stirnos didumą, vaikščiojo gi pasiremdamas tik ant paskutinių kojų. Daugelis surastų D-ro Mantellio tuose kraštuose kulšinių kaulų turi po 4—5 pėdų ilgio, jie priguli iguanodontams. Paskutinės kojos iguanodontų buvo daug ilgesnės ir didesnės už pirmutinės. Pirmutinis pirštas pirmutinių kojų buvo užbaigtas aštriu pentinu, kurisai buvo užpuolimo ginklu; kovoje iguanodontai griebė priešą su trumpoms pirmutinėms kojoms kaip į glebį, o pentinai ant pirštų buvo kaipi peilis ant badymo ir draskymo priešo. Su tais pentinais gyvuolys skabė lapus nuo medžių, kuriais maitinosi.

Kaip matyt ant likučių odos surasto Belgijoj iguanodonto Bernissartensis, oda buvo lygi, be plaukų arba žvynų, kaip kur smarkiai susiraukšlėjusi. Pryšakinėj snukio dalyj jie ne turėjo dantų; gal but, kad snukio užbaiga turėjo ragines makštis teip, kaip tai yra pas želves.

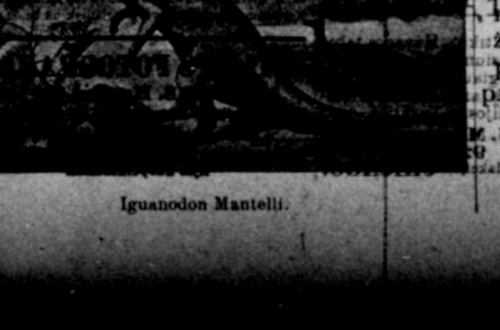

Iguanodon Mantelli.

Rodosi, kad iguanodontai didesnę dalį savo amžiaus praleisdavo vandenyj; tvirta uodega ir kojos buvo jiems pasiirimo įnagiu. Plaukiant palengva, jie ant pasiirimo varto jo abidvi kojų pori, bet prie greito plaukimo yrėsi tik su uodega ir su plačioms ir ilgoms paskutinėms kojoms. Nėra abėjonės, kad šitie beginkliai dideli sutvērimai turėjo daug priešų, draskančių tų laikų gyvuolių, terp kurių pavojingiausi, turbut, buvo pirmiaus aprašyti megalosaurai. Didelis vienok augštumas iguanodontų suteikė jiems galėjimą matyti iš tolo pavojingą priešą ir užmačius tokį, į laiką pabėgti ir pasislėpti. Tasai didelis augštumas lengvino dar jiems skabymą lapų tų laikų medžių, kuriais iguanodontai maitinosi, kaip antai: lapų augštai išaugusių paparčių, palmų ir kitokių tų laikų augmenų.

Kitas didelis dinosauras gyvenęs ant žemės laikuose tvērimosi veldiškų sluogsnių, kokio liekanas surado Dras Mantell, buvo jo pavadintas vardu *Hylacosaurus* (iš grekiškų kalbos: *hyle* reiškia girią ir *saurus*—reptiliją). Kaulus šito sutvērimo rado akmenų skaldinyčiose Tilgete. Šitasai sutvērimas turėjo kelias eiles ilgų, aštrių kaulinių akstinų ant nugaros ir ant kitų kuno dalių. Akstinų tų drauge su skeleto kaulais rado 10; trumpiausi iš jų turėjo keturis colius ilgio, ilgiausi gi net 17 colių; storis didžiausio buvo 4 colai. Akstinai tie buvo atsigynimo ginklu. Tarpai kuno terp akstinų buvo teiposgi uždengti kietais raginiais žvynais. Nors vėliaus atrado daugiaus liekanų šitų sutvērimų, bet iki šiol galvos dar niekam ne pasisekė surasti. Iš surastų kaulų matyt, kad tie sutvērimai buvo dideli, bet ant nusprendimo apie tikrą didumą per mažai surasta liekanų.

Pilnesnes liekanas kitos šito skyriaus baisybės pasisekė vėliaus surasti Anglijoj; ji iš daugelio ypatybių panaši buvo į Hylacosaurą. Profesorius Owen tam sutvērimui davė vardą *Scelidosaurus*. Pirmutinės kojos jo buvo drutesnės negu pas kitus dinosaurus. Pirmutinius kaulus rado 1861m. netoli Shermutho, Anglijoj, lejaso sluogsniuose. Dažinojęs apie tai mokslinčius Harrison pradėjo toj vietoj ieškoti toliaus ir surado likusius skeleto kaulus; truko vien kelių kaklo sanarių. Šitasai skeletas yra dabar Londono muzejuje. Jis turi 20 pėdų ilgio, bet kad truksta dar kaklo sanarių, tai galime daleisti, kad šitasai sutvērimas turėjo apie 25 pėdas ilgio; gal but, kad tie kaulai priguli dar ne visai suaugusiam. Ant paskutinių kojų turėjo keturis pirštus, o penktą sunykusį. Ant pečių turėjo ilgus akstinus ir kietus kaulinius žvynus ant nugaros ir šonų. Scelidosaurus turėjo gyventi ant sausos žemės,

Skeletas Scelidosaurus Harrisoni.

bet galėjo lankytiesi upių, ežerų ir jurių pakrantėse. Kaip tvirtino profesorius Owen, tas gyvuolys, kurį rado Anglijoj, likosi vandens atvilktas į lejaso laikų jures ir pirma negu jį uždengė pieska ir molis, mėsos tapo išdraskytos tų laikų draskančių jurių sutvērimų. Tą patvirtina, kad prie skeleto truksta kelių kaklo sanarių ir pedų pirmutinių kojų; paskutinės gi kojos, kaipo didesnės ir tvirtesnės, nesidavė teip lengvai nutraukti, todėl jos pasiliko prie skeleto.

Scelidosaurus Harrisoni.

Laikuose tvērymosi juriškos formacijos žemės sluogsnių ant žemės gyveno ir kiti žingeidus sutvērimai iš dinosaurų skyriaus. Terp tokių sutvērimų reikia paminėti turėjusius visą kuną uždengtą kietu kauliniu serdoku su daugeliu iš jo išaugusių aštrių akstinų. Šitiems sutvērimams mokslinčiai davė vardą *Polacanthus* (iš grekiškos kalbos: *polus*—reiškia daug ir *acantha*—akstiną). Šitie sutvērimai turėjo šonus ir nugarą uždentus kietu su daugelio gumbų ir akstinų serdoku, panašiu į tą, kokį turėjo teiposgi jau išnykę milžiniški žindanti glyptodontai gyvenę pietinėj Amerikoj vėlesniuose pleistoceno laikuose. Taigi mat šita dinosaurų giminė užima kaipi tarpą terp prigulinčių prie žindančių mastodontų, mamutų ir glyptodontų. Mokslinčiai terp seniai išnykusių sutvērimų ir tulų vėliaus gyvenusių ir terp kaip kur dar iki šiai dienai gyvuojančių užtinka tulas panašias ypatybes, kas palengvina darbą. Terp seniai išnykusių ichtyosaurų ir plesiosaurų ir šiądien gyvuojančių didžuvių atrado tulas ypatybes esančias lygiai pas anuos išnykusius sutvērimus kaip ir pas dar gyvuojančius jurėse didžuvius;

(Toliaus bus.)

Atsiliepimas Simano Daukanto Draugystės. Katalikui ir jo bosui.

Chicago, 9 d. gruodžio, Simano Daukanto draugystė laikė netikėtą suisirinkimą, ant kurio nutarė protestuoti priesz kn. Krawczuno "Kataliką", kuris melagingai apraszė tautiszką apwaikszcziojimą atsibuwusį 5d. lapkriczio s. m. iszwadindamas jį bediewiszku, nors isztikro "Kataliko" melagystės yra tai tikra, bjauri bediewystė. Jau pirmuose žodžiuose straipsnio Nr. 45 "Katalikas" begėdiszkai meluoja sakydamas, jog Olszewskis wisą apwaikszcziojimą parengė. Minėtą apwaikszcziojimą parengė ne Olszewskis, kurio ypata ant Krawczuno ir Rusikio padaro tokią įtekmę, kaip raudona skraistė ant buliaus, bet draugystė Simano Daukanto, kuri susideda ne isz wieno Olszewskio, bet isz kelių deszimczių sanarių. Toliaus meluoja "Katalikas", sakydamas, kad ant patraukimo prie marszawimo daugiaus žmonių, ant ulyczios wėpsantiems dykai dalino kaspinus. Musų draugystė turėjo paprastus ženklus (ne kaspinus, kaip Krawczuno draiskalas sako), ant kurių didelėms literoms atspausta: "Draugystė Simano Daukanto". To redaktorius "Kataliko" ne matė ir nors gana ilgai wėpsojo ant ulyczios, bet tokio ženklo ne gawo ir nieks jam nesiulė.

Toliaus "Katalikas" apie kalbėtojus sako, buk kalbėjo keletas isztwirkėlių, bediewių, paniekinusių Diewą ir szwentą tikėjimą. Czia teipogi melagystė, ką aiszkiai parodo, kad terp kalbėto jų ne buwo didžiausio isztwirkėlio, kurisai, ne turėdamas ką weikti, tankiai užeidawo į lenkiszko Związko skaitinyczią ir ten lenkams lietuwiszką Chicagos prabaszczių perstatydawo kaipo girtuoklį, doriszkai nupuolusį, o dabar norėtu jį žmonėms už Diewą primesti. Ar jo p. Rusikis nepažįsta, jeigu Krawczuno "Katalike" niekada ne pamini? Jeigu "Kataliko" redaktorius ir jo bosas supranta wertę tautiszkų apwaikszcziojimų, tai jau galėjo suprasti, kad ir Simano Daukanto draugystės apwaikszcziojimas buwo be tikėjimiszko dangczio, bet buwo grynai tautiszku, paszwęstu atminczIai swarbiausio musų istoriko ir rasztinįko. Kiekwienas isz susirinkusių, jeib t k lietuwys, turėjo tiesą ateiti ant pliatformos ir iszreiksztI sawo nuomonę kokia ji ne butu, iszrodyti ko reikia ant pakėlimo lietuwystės. Tokią tiesą turėjo ir patsai Rusikis. Bet jis, wieton parodyti lietuwiams tikrus jų reikalus, kelius ant pasikėlimo, teip su sawo bosu pradėjo bliauti per wisada meluojantį draiskalą wadinamą "Katalikų" (lyg ant iszjuokimo katalikystės), apszaukė wisą apwaikszcziojimą bediewiszku. Jeigu musų apwaikszcziojimą Krawczunas su pagelba sawo berno apszaukė bediewiszku, tai melstume jo, ant parodymo tiems bediewiams tikro kelio, parengti Krawczuniszką kad ir ant sawo naudos, wieton erzinti ir pjudyti wisuomenę per sawo netikusį draiskalą, bet kad ant tokio susirinkimo Krawczunėliui ne reiktu susikabinus už apikaklių tasytis po hallę, gesinti žiburius, kad norinti pesztiesi ne galėtu susirasti; bėgti laukan ir szwilpimu szaukti policiją. Iki sziol musų diewuotumo apasztalas tik su tąsynėms, mėtymais laukan susirinkimus rengti mokėjo; bet tokiems mes gana prisižiurime karczemose, ant pamatymo tokių ne reikia, kad juos rengtu "dwasiszki wadowai". Juk su tąsynėms buwo ir metinis apwaikszcziojimas Simano Daukanto draugystės 1898 m., kada ji dar buwo po globa menkai iszmananczio dwasiszko wadowo. Mes turime tiesą geisti ir reikalauti nuo musų užlaikomų dwasiszkų wadowų, wieton platinimo nesutikimų per wisokias melagystes menkiausios wertės laikraszcziuose, geresnių pamokinimų, nuo laikraszczių turime tiesą reikalauti pamokinanczių rasztų o ne melagystų, ne pjudymų, ne iszniekinimų, tas pakeltu ir paczią katalikystę. Be tokių pamokinimų, kokius platina "Katalikas", mes isz tikro galėtume apseiti, be jų ir terp mus žydėtu geresnis sutikimas.

Simano Daukanto Dragystė.

Draugyscziu Reikalai.

Balius Balius!

Chicago, Dr-te Liuosybes tures sawo pirmą metinį balių nedelioj 31 d. Gruodžio, 1899 (paskutineje szio meto dienoje), Freiheit Turner saleje 3417 S. Halsted st. prie 34-tos ul. Prasides 3½ wal. po pietų, tęsis wisą naktį. Įženga wyro su motere 25c., merginoms dykai. Wisus lietuwius ir lietuwaites ir wisas lietuwiszkas draugystes szirdingai užkwiecziа atsilankyti ir pasilinksminti paskutineje szio meto dienoje, juk kiekwieną džiaugsmas ima, kad szįmet turejome gerus metus, taigi pasilinksminkime ir praszykime Diewo kad ir ateinantis metas teip pat butu geras.

Su guodone
Dr-te Liuosybes.

Chicago, 16 grudžo, salėje K. Liaudankio, 3301 S. Morgan St. Liet. Repub. kliubas 6tos wardos laike sawo metinį susirinkimą ir aprinko nauja administracija ant ateinancziu metų: P. J. Jonaitis prez., J. Norwaisza wice-prez., K. Jasutawiczia sekr., K. Liaudanskis kasierius, A. Szlamas twarkos dabotojas; delegatai į "Leagą" Jonaitis, Norwaisza ir Liaudanskis.

L. R. Kl. 6 Ward.

Springvalley, Ill., Dr-tė Lietuwos Sunų Didwyrių laikys sawo metinį susirinkimą, nedelioj 2 wal. po pietų, 31 d. gruodžio, 1899 m, saleje A. Wienbiskio, ant kurio bus apswarstomi labai swarbus dalykai ir rinkimas naujos administracijos Delto wisi sanariai priwalo pributi. Instojimas naujiems sanariams dar $1.00.
A. Jobubka Sekr. Box.144.
Springvelley. Ill.

Parapijos Balius.

Springvalle, Ill. 26 gruodžio antroj kalėdų dienoj bus lietuwiszkos parapijos Sz. Onos balius ir fairas, ant kurio wisus parapijonus užkwieczia

Parapijos komitetas.

Didelis Balius.

Brooklyn. N. Y. Dr-te Szw. Juozapo turės sawo didelį balių subatoj, 30 gruodžio, 1899, salėje Caecilia, 101-103 Grand st. Brooklyne. Prasidės 7:30 wal. wakare. Įženga ir palaikymo skrybėlės czekis wyrams 25c.; moterims 15c. Grajis muzika po direkcija prof. Rinkewycziaus. Wisus lietuwius ir lietuwaites szirdingai kwiecziame atsilankyti.

Komitetas.

Scranton, Pa. Dr-tė Sz. Jurgio Kareiwio, ant sawo paskutinio susirinkimo laikyto 10 gruodžio, nutarė parengti sanariams kareiwiszkus drabužius. Drabužiai bus: mandiera, kelnės, kepurė ir szoblė. To dėl atsiszaukiame į lietuwiszkus, tą darbą mokanczius, rubsiuwius, idant prisiųstu gelumbių prubas ir prekes, už kiek tą darbą galės padaryti. Parwa gelumbės bus mėlyna ir balta. Adresuokit:

V. Rudzinskas,
348 Theodore St., Scranton, Pa.

Nauja knigele.

Sziose dienose iszejo isz po "Lietuvos" spaudos nauja knigelė po wardu **Žmogus Nepliuszkis**. Yra labai graži pasaka: kaip turtingo prekėjo sunus apsiwedė su warginga mergina ir laimingiau gyweno už kitus, su turtingoms apsiwedusius. Szi pasaka užima kiekwieną jauną waikiną ar merginą ir mokina doros, kuri tik weda žmogų į laimės kelę. Prekė 10c.

Pajieszkojimai.

Pajieszkau sawo susiedo Antano Plungio isz kaimo Szalaikonių, Paneważio paw. Kauno gub. Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žinę ant adreso:

J. Plunges,
200 S. 4 St. Victor, Col.

Pajieszkau Franciszkaus Juszkewicziaus isz kaimo Igliaukos, Suwalkų gub. yra 5 pėdu, 6 coliu augszczio, skaistaus weido, smailos nosies gelswų plaukų, ant kaires rankos turi ženklą nuo mainų darbo apie 25 metų senumo, pabažnas, wisada apie Diewą szneka. Kas apie jį duos man žinę gaus $5.00.

M. P. Zostaut,
109 E. Central St. Worcester, Mass.

Pajieszkau sawo brolių: Jokubo ir Mateuszo Sidarawiczių, Suwalkų gub. Mariampoles paw. Klebiszkių gm. Jie patys ar kas kitas teiksis duot žinę ant adreso:

L. Sidarawiczius,
123 W. Pratt St., Baltimore, Md.

Pajieszkau Winco ir Waclowo Slipinskų, isz Wilniaus gub., Trakų paw., Jadzingo wal. Paniedzingo kaimo. Jie patys, ar kas kitas, teiksis duot žinia ant adreso.

Jurgis Czerniauskis,
Mitchell st., Worcester, Mass.

Warduwiu balius.

Nedelioje 24 gruodžio (Kuczioje) yra diena mano warduwių, taigi ant nedelios ir panedėlio parengiu warduwių balių ant kurio užpraszau wisus aplinkinius ir pažįstamus atsilankyti, o busite swetingai priimti. Grajis gera muzika ir wisi galės gerai pasilinksmiti laike Kalėdu. Adomas Schletendorf,
649 S. Canal St. Chicago. Ill.

Nesiųsk pinigų.

Daug žmoniu serga ant pollucijos, kuri apsireiszkia laike miego ar prie nusiszlapinimo, ir jeigu isz to nesigydys, ji neapleis žmogu kankinnsi. Žmonės turinti ta liga kenczia nemigą, galvos skaudėjimą, pilvo užkietejimą arba netravinimą, nerviszkumą, vidurių ir nugaros skaudejimą ir apsilpnejimą lytiszkų kuno dalių. Jeigu tokiuose atsitikimuose reikalauji pagelbos, nesiųsk pinigų, bet raszyk pas manę įdedamas markę, o asz atsiųsiu apraszymą, pagal kurį tikrai iszsigydysi. Adresuok: (12—1)

John Wasel,
Box 443, Iron Mountain, Mich.

A. Sukurskis & Co.

Lietuviszkas
CIGARU FABRIKAS

Dirba Cigarus isz tikro Havanos tabako. Biznieriams dasiuncziа į visus Amerikos krasztus už pigiausią prekę. Užlaiko geriausią tabaką ant papierosų, importuotą isz Maskoljos ir Turkijos.
Fabrikas: 1162 N. Maplewood ave.
Offsas ir Krautuve: 924 33rd str.
(po „Lietuvos" Redakcija) CHICAGO.

Dr. Leonard Landes,

Lietuwiszkas Daktaras.
134 E. 24 Ul., New York.

Garsingas gydytojas wyriszkų ir moteriszkų ligų. Mokinosi uniwersitete New Yorke; praktikawo ligonbucziuose: Wiedniuje, Berlyne, karaliszkoje mokykloje Londone, buwo pardėtiniu mokslo Lebanon, Ballevue, Port Graduale Hospital College ir t.t.

Usztikrina Iszgydyma

wisų slaptų ir paprastų ligų, kaipo tai: plauczių, kepenų, skaudėjimą widurių, galwos, nepomietį, apalpimą, skaudulius, žaizdas, tynimą, moteriszkas ligas ir newaisingumą. Gydymui nerwiszkų ligų reikia naudot elektrikinias prietaisas.

Ligas Lytiszku Daliu

iszgydysiu į keles dienas, teipogi ligas pilwo, uždegimą žarnų, iszdžiuwimą pieno, skaudėjimą lupų, nosies, akių, ausų, nustojimą pajiegų ir tt. Iszgydymą užtikrinu kiekwieniame atsitikime. Chroniszkas ligas gydau pasekmingai, ir slepemas ligas užlaikau slaptybėje.

Dr. Leonard Landes,
134 E. 24th St., Cor. Lexington Av.

Offiso walandos: { nuo 9 ryto, iki 1 po piet / nuo 5po piet iki 8wakaro
Nedeliomis: nuo 8 iki 10½ wal. ryto; nuo 2 iki 4 val. po piet.

Roda per Gromatas Dykai.

Užpraszydami gydyklas prisiuskite $1.00

☞ Jeigu sergi, tai paraszyk kiek turi metų, kiek sweri ir apraszyk sawo ligą, o asz prisiusiu gydyklas kuriomis iszsigydysi.

PRZESZŁO 25 LAT używają wszystkie narody świata na
REUMATYZM,
NEURALGIE i podobne choroby, wyrabiany na podstawie ścisłych
NIEMIECKICH PRAW MEDYCZNYCH,
sławny Dr. RICHTERA
„KOTWICZNY"
PAIN EXPELLER.
NIE MA NIC LEPSZEGO! Prawdziwy tylko ma „KOTWICE" za markę ochronną.
F. Ad. Richter & Co., 215 Pearl St., New York.
31 MEDALI ZŁOTYCH i innych
13 filii. Własne fabryki szkła.
25 CT. i 50 CT. Uznaje go i poleca: najsławniejsi lekarze, właściciele składów aptecznych, duchowni i inne znakomite osoby.
Szczegóły u F. A. Richtera & Co. N. Y.
DRA RICHTERA
KOTWICZNY STOMAKAL najlepszym środkiem na kolki niestrawność, choroby żołądka.

Dr. M. P. Kossakauskis,

3315 S. MORGAN UL.

Aptiekoje J. Leszczynskio, kožna diena nuo 10-tos iki 12-tos adynos priesz pietus.

CHICAGO. ILL.

Ar Kenti Silpnybę?

Jeigu teip, tai raszyk, o asz atsiusiu tau dykai užpeczetytoje gromatoje pamokinima kaip iszsigydyti namieje ir apraszysiu kokiu budu asz iszsigydžiau nuo tokiu silpnybiu. Mano pamokinimas tikrai iszgydys susilpnejima tawo lytiszku daliu ir sulaikys naktine poliucija. Raszyk sziadien pas:

Chas Johnson,
Box 516, Hammond, Ind.

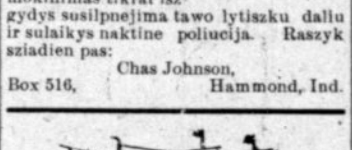

S. MACK,

212 1-st st., Elizabeth, N. J.

Parduoda Szifkortes ant druczIausiu laiwu ir siunczia pinigus į wisas swieto dalis.

Vyrams dykai.

Kiekwienas wyras, kurs paraszys laiszka in State Medical Institute, Key 817. Elektron Building, Fost Wayne, Ind., aplaikys dykai prabos pakuti garsingu Naminiu Gyduoliu, iszgydžiusiu tukstancziu vyru, kurie per ligus metus kentejo lytiszku daliu silpnumais, paeinancziais nuo jaunystos iszdykimo, pražudymu paliegos ir atminties, silpnumu nugaros, sumenkejimu ir suwytimu lyties daliu. Rasyk szįądien.

Kas prisiųs 35c.

Paczto markemis, aplaikys tuzina, kas 50c — du tuzinu, kas $1.00 — penkis tuzinus naujai pagerintos poperos gromatu raszymui, su naujais papuoszimais, apskaitymais, Paryžiaus kwietkomis ir naujos mados konwertais.

Adresas:
W. Kudarauckas,
Box 234 Lawrence, Mass.

C. A. Buchbinder,

Wokiszkai-Amerikoniszkas Aptiekorius,
64 Grand St., Brooklyn, N.Y.

Dirba geriausias nuo kosulio gydyklas "Wild Cherry & Tolu" wadinamas ir "Reumatic Mixture No 79000." ant gydymo reumatizmo. Bonkeles po 25c. 50c ir $1.00. Prisiunczia pacztu. (29—12)

J. Naujokas,
256 Wythe ave., Brooklyn, NY.
... AGENTAS ....
Lietuv. laikraszcziu ir knygu prekejas.

Parduoda lietuviszkas ir maskoliszkas moksliszkas knygas, kaip ve: gramatikas, žodynus ir tt. ir priima prenumeratą ant visu laikraszcziu. Noredams gaut atsakymą, prisiusk už 2c. markę.

HILLE'S FOTOGRAFAS,
3452 S. Halsted St.
Nuima puikias Fotografijas; už tuziną tiktai
$2.00
Ant wesellu ir kitokiu reikalu nuima Fotografijas kuopuikiausiai.

LIETUWIU DAKTARAS
MARJA DOWIATT.
Kauno gub. Szauliu pawiete
723 W. 18th Street.
Nuo 8tos iki 12tos ryto.
Telefonas: Canal 78.
Telefonuot galima isz kiekwienos aptiekos.

T. ANDRIUSZEWICZAITE

— DIRBA —
Arnotus, Karunas ir wisus bažnytinius paredus,
— Teipogi —
Draugystems: Weliawas, Szarpas, Kukardas ir .

Mokinausi to darbo Warszawoj, dirbau jį kelis metus Lietuwoj ir treti metai kaip Amerikoje. Wisa darba gerai pažystu. Lietuwiszki kunigai ir lietuwiszkos draugystes reikalaudami draugystems ar bažnytiniu iszdirbimu, raszykite pas mane klausdami prekiu, o persitikrinsite kad mano prekes yra pigesnes ir darbas gerasnis kaip lenku, asz sawo iszdirbimus gwarantuoju.

Su Guodone,
T. Andriuszewiczaite, 115 W. Division St., Chicago, Ill.

Geriausia proga pirkt gera laikrodely
..pas..
Paul's Co-Operative Watch Co.
314 State St., CHICAGO, Ill.

Mes parduodame lietuwiams daugiaus laikrodėlių kaip wisos kitos kompanijos sudėjus sykiu. Jei nori gauti pigiai gerą laikrodėlį, lenciugėlį, kompasą, szliubinius žiedus, bicyklį, siuwamą maszіną ir tt. ateik arba raszyk pas mus, o wiską gausi.

Atsiųsk ant sutaisymo sawo laikrodėlį, o mes pataisysime gerai ir pigiau kaip kiti.

PAUL'S CO-OPERATIVE WATCH CO.
Įsteigta 1877 m.
3148 State St., CHICAGO, ILL.
Dėl geresnės informacijos raszyk pas mus:

LAIMINGUOSE NAMUOSE WISADA YRA MUZIKA.

$500 Pijanas ir $250 Wargonai negali mus wirszyti; da mažiau jie gali grajyti nora klewiszius turedami. **Home Music Box** užims abeiju wieta, o preke jo, ir biedniausiam prieinama. Su juom **kiekwienas** gali grajyti gerai kad ir sunkiausius szokius. Muzika yra pritaisyta ant woleliu pileninems, ne popierinems, spilkelems, nieks nenuplesz. Iszduoda garsius ir saldžius tonus kaip wargonai. Grajyja szeimyniszkus himnus, walcius, polkas, kadrilius ir tt. ir linksmina senus, serganczius ir nuliudusius. Iszdainuoja naujauses swietiszkas dainas. Geriause waiku nuraminimui sobowa. Galima ant jo grajyti su wirsz 1.000 meliodiju. Yra tai dywinas instrumentas. Gauname nuo pirkeju tukstanczius padekawoniu, kurie sako, kad rado daugiau negu tikejosi. Tai ne zabowa, bet teip pigi kaip zabowa. Sweria 16 swaru **Tiktai $6.00,** gražioje skrynuteje. Gawe $3.00, prisiusime tau per expresa. Agentai greita jas iszparduoda ir daro didelius pinigus. Atsiusk už 2c. marke, o gausi kataliogus.
Standard Mfg. Co., 45 Vesey St., New York; P.O. Box 2383, Dept. 62.

Diemanto Elektros Kryžius.

Wadinamas teipgi Volta Kryžium, keleta metu atgal taiszrastas Austrijoje, ir pasidekawojant sawo naudaiyžius tas weik prasiplatino Wokietijoj Francuzijoj, andinavijoj ir kitose Europos szalyse, ir szendieu yra laugiai pageidaujamas kaipo galingas waistas nuo Reumamo ir daugelio kitu kuno negaliu.

lektros Diemanto Kryžius gydo Reumatizma teip musu kaip ir sunariu. Neuralgija ir kitus kuno skaudejin, Nerwiszkuma, Nerwu nusilpnejima, Silpnuma, Pras-Nerwu Gywuma, Nerwu Nupuolima, Nemiga, Abejouma, Dwasios Mupuolima Hysterija, Paralyžiu, Susgima, Drebuly, Neuralgija, Apopleksija, Muomara, Szw. to Szoki Szirdies Plakima, Galwos skaudejima ir wisus wiszko Systemo sugedimus.

eikme jo apsireiszkia pati per sawe begyje keletos diebet kartais užtrunka keles dienas.

ryžiu reikia neszint diena ir nakty, pakabinta ant szilio szuiuriuko ant kaklo, augszcziau szirdines indaubos ynoji puse turi bat in apaczia apwersta. Priesz naudoa ir wiena syki ant dienos po to lędek Kryžiu in truputi ngna geriausio uksuso skystima rr laikyk per keleta nucziu. Waikams, žiurint pagal amžiu, uksusa reik su ndeniu atskiesti. Preke to Kryžiaus yra Wienas doleir gwarantuojame kad jis suteiks takia pat nauda kaip d geriausiejie elektriszki diržai, kasztuojanti penkiolika ei dwideszimts sykiu daugiau. Kožnas szeimynos sanarys, swelkas ar ligotas, niekados neturi but be to Elektriszko Kryžiaus, kurs yra geriausiu gelbetojum prieszai wisokias kuno negales ir skausmus. Prisiusk wiena doleri per expresa ar money orderi arba registruotoj gromatoj, o mes iamstai sawas kasztais pasiuncim wiena Elektriszka Diemanto Kryžiu, arba 6 už $5.00. Gaunamos tukstancziais rekomendacijos nuo ypatu, kurios su pagelba szio Stebuklingo Kryžiaus iszsigyde. Yra užtektina del parodymo jo magiszkos galybes. Sztai pora tokiu rekomendaciju:

J. BALLE, Stuttgard, Ark., raszo: Per daugeli metu kentejau asz kuno skausmus ir joks kaktaras nei patentuotos gyduoles manes neiszgyde. Užtat Jusu Elektros Kryžius iszgyde.

POWILAS POWIS, Milwaukee, Wis., raszo: Per kelis metus asz sirgau reumatizmu. Po szesziu nedeliu wartojimo Jusu Elektros Kryžiaus, weik atgawau sawo sweikata.

The Diamond Electric Cross Co., 306 Milwaukee ave., CHICAGO.

Frenkas—Halloo! Džim! kur teip begi?
Džimas—Begu į expreso ofisa atsiimti laikrodeli.
Frenkas—O isz kur orderiawai?
Džimas—Ar nežinai? ogi nuo P. K. Brucho, 880 33rd st., Chicago, Ill. Didžiausias lietuwiszas laikrodžiu sztoras.
Frenkas—O, yes, tai turi but tas pats. Pora metu atgal jis prisiunte man sidabrini laikrodeli už $10.oo, tai dabar kad kas ir $20.oo duotu, tai neatiduocziau, nes ir eina, tarsi inžinas, ir laika wisados teisingai rodo. Mislinu, kad jis ir mano amžiui dateses.
Džimas—Matau ir lenciugelis dailus.
Frenkas—Ogi mat laikrodeli pirkau priesz pat Kaledas, tai lenciugeli gavau dovanai, kaipo prezenta.
Džimas—Kažin asz ar gausiu prez...
Frenkas—Tikrai; nes jis kas metas priesz Kaledas duoda Kristmas prezentus, tai duos ir tau
Džimas—All right. Good bye!

Visi mano kostumieriai, kurie tik pirks pas mane tavoro vertes $1.00 ar daugiau, nuo szio laiko iki Kaledu gaus puikius prezentus. Del geresnes žinios raszikit pas mane gromata.

P. K. BRUCHAS,
880 33rd street, Chicago, Ill.

LIETUWISZKAS DAKTARAS,
K. A. BUTKEWICZIUS,
581 Milwaukee Ave., Chicago, Ill.

OFFISO WALANDOS: Nuo 9 iki 10 ryto, nuo 1 iki 3 popietu, nuo 7 iki 10 w akare.
Telefonas: West 981. Galima paszaukti isz kiekwienos Aptiekos.

Lietuwiszka Aptieka,
257 Hanover St., Boston, Mass

Pilna wisokiu aptiekoriszku taworų czionykszcziu ir užrubežiniu.

Aptiekoje wisada galima rast DAKTARA, kurs duoda ligoniams rodas dykai.

Aptiekoje galima susikalbėt: lenkiszkai, ruskai, lietuwiszkai ir daugelyj kitokiu kalbų.

257 TEMYK GELTONA PARWA MUS APTIEKOS 257

W. SŁOMINSKA,

679 Milwaukee Avenue, CHICAGO, ILL.

Mano Dirbtuwe tapo Apdowanota
DWIEMS MEDALIAIS
ant Kosciuszkos Parodos už rupestingą, teisingą ir artistiszką iszdirbimą.

KARUNŲ, SZARPŲ, KUKARDŲ, ROZETŲ, BERLŲ, MARSZALKINIŲ LAZDŲ ir tt.

Turiu už garbę apreikszti guodotiniems Kunigams ir guodotin. Draugystėms, kad asz dirbu wisus augszcziaus paminėtus daigtus **Pigiausei, Teisingiausei ir Geriausei,** nes per 30 metų užsiimdama iszdirbimais įgijau geriausę praktiką ir dėl to galiu wiską padirbt pigiau ir geriau negu kiti fabrikai.

Su guodone
W. SŁOMINSKA, 679 MILWAUKEE AV., CHICAGO, ILL.

MUSU KALEDINE OFERTA.

$7.75

FREE EXAMINATION LADIES OR GENT'S SIZE.

Ar žinote kad už 2 ar 3 dolerius jus NEGALITE gaut gero gold filled laikrodelio? Žinokite, todel, kad pasisteliuodami sau wiena isz tokiu laikrodeliu jus tik bereikalo pinigus metot, nes toki laikrodeliai NEILGAI TARNAUJA. Taigi NEDARYKITE TO. Jeigu norite ingyt laikrodely, tai mes parduosime jums už fabriko preke, taigi daug pigiau negu wisi kiti iszpardawinetojai. Szis laikrodelis yra 14K GRYNAI gold filled, drutas ir geras, storai paauksuotas, DAILUS PAZIURET IR NESZIOT, lygus $60.00 auksiniam laikrodeliui. Maszinerija yra TIKRAI AMERIKONISZKA STANDARD (ne pigus szweicariszki), su daugybe akmenu ir geriausiai padirbtais widuriais. GWARANTUOJAME KOŽNA BEWIENA KASLINK JU GERU wo. Ausuke užsukami ir nustatomi. GWARANTUOJAME KOŽNA ANT 20 METU. NEGAISZUOK. YRA TAI PASKUTINE GERA PROGA; nusipirk ta laikrodely už wisai PIGIA preke $7.75. Jei nori toki turet, prisiusk mums sawo tikra adresa o mes pasiusime wiena per expreso agenta. Apžiurek ji gerai, ir jei tau pasidabos, užmokek agentui $7.75 ir kasztus pasiuntimo, o laikrodelis tawo. Jeigu gi nepatiks, agentas sugražys ji mums be jokiu isz tawo puses kaszto. Jeigu orderiuosi ant syk 6, mes pasiusime szesta wo KASZTAIS. Jei nori gražu $2.00 lenciugely prie laikrodelio, atsiusk 50c markems ar pinigais, arba jei drauge su orderiu laikrodelio prisiusi mums ir pinigus (7.75), lenciugely pasiusime dykai. Paraszyk, koki laikrodely nori WYRISZKA AR MOTERISZKA SU WIRSZAIS ar ATDARA. Specijaliszka oferta bus iki 1 Sausio. IKI TAM LAIKUI DRAUGE SU LAIKRODELIU PASIUSIME TEIPGI PUIKIA AKSOMITO MAKSZNELE DYKAI.

CONSUMERS WATCH CO.
424 Main St. Dep. B., Buffalo, N.Y.

J. LESZCZYNSKIO
Lenkiszkai - Lietuwiszka
APTIEKA
3315 S. Morgan St., Chicago, Ill.

Turi geriauses gydyklas nuo wisokių ligų; užlaiko wisokes Europines žoleles, Bobro mėsa, ruskas gywas dieles ir tt. Atsiszaukusiems per laiszkus ir apraszantiems sawo ligas, duoda rodas ir prisiuncz a gydyklas per pacztą arba per expresą.

Aptiekoje wisada randasi keli daktarai, teipogi per telefoną gali paszaukti daktara kas tik koki nori.

Dr. M. P. Kossakauskas wisada aptiekoje.

Tel. Yards 709.

Wisi — wyrai — pas —
Baltrukoni!!

Rasite szaltą alų, seniauses arielkas, wyną net isz Europos, o cigarus net isz Turkijos.
Atsilankykite po nr.
11 N. River Side St.,
Waterbury. Conn.

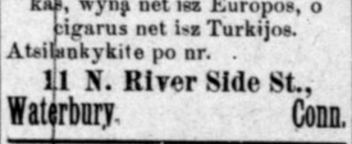

PIRK TIKTAI
Kern's Grynus Czekiszkus Ruginius Miltus.

Neimk fabrikuotu, netikru. Žiurek ant kiekwienos barielkos ir maiszelio, kad butu musu gwarancija, kaip yra ant wirsz padeto paweikslelio. Klausk sawo groserniko apie mus miltus.

Chicagos filija:
105—107 West Randolph Street.

NERVITA Sugražina nužudyta wyru stipruma ir drasuma.

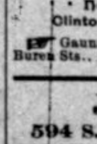

Gydo impotencija, stabdo naktinia poliucija ir wisas ligas ingautas per iszdykuma ar neatsargumo. Szita gydykla sudrutina nerwas ir daugina krauja; priduoda weidui raudonuma ir sugražina žmogui jaunystia. Siuncziame pacztu už 50c baxeli, už $2.50 6 baxelius ir gwarantuojame iszgydyti, arba pinigus sugražinti.

Nervita Medical Co.,
Clinton & Jakson Sts., Chicago.

☞ Gaunama yra ir Aptiekoje Clark ir Van-Buren Sts., Chicago.

J. Aglinskas,
594 S. Canal st., Chicago.
LIETUWISZKAS SALIUNAS.

Užlaiko geriausia alu, seniauses arielkas ir kwepenczius cigarus. Wisus užkwieczia atsilankyti. (29—12)

Stebuklas!

Žingeidus swietui dalykas.

Tikrai wienatinė gydykla ant užželdinimo plauku ant praplikusiu galvu, teipgi į trumpa laika sulaiko plauku slinkimą, už ką gwarantuoju. Prof. Brundza suteikia puikius, szvelnius ir tankius plaukus, ką liudyja daugumas prisiųstų padėkawonių per laiszkus ir laikraszczius. Pagelba yra wisiems, tįk atsiszaukite.

OFFISAI: 145 Grand st., 996 Broadway, Brooklyn, NY

Norėdami pasiklaust rodos per laiszkus, adresuokite: J. M. BRUNDZA & CO., Box 2361, New York.

$3.98 HUNTING CASE GENTS OR LADIES

IMK MANE už $3.95

Gražus 14K dwigubai auksu pawilktas ir dengtais ar atdarais luksztais, su ausuke nustatomas ir užsukamas, gražiai kwietknotas, tikrai amerikoniszkais widuriais, gwarantuotas ant 20 metu, iszrodo kaip $40.00 auksinis laikrodelis. Atsiusime C.O.D. ir jei patidabos, užmokek ant expreso agentui $3.95 ir laikrodelis tawo, jei ne, sugražyk atgal ant mus kaszto. Raszyk koki nori wyriska ar moteriszka. Prie kiekwieno laikrodelio duodame DYKAI auksu lieta lenciugeli jeigu su orderiu prisiusi $3.95, ir apmokame kasztus prisiuntimo. Apsistelinok szendien, nesa ju prekes eina augsztyn. Raszyk o prisiusime 200 pusiu Kataloga parodanti tukstanczius wisokiu puikiu dalgtu. ROYAL BARGAIN HOUSE, 53 Dearborn St. Chicago, Ill.

Geo. M. Glaser, M. D.

Medicinos Daktaras.

Gydo wisokes ligas, turi geriausę praktiką ligose moterių, waikų ir chroniszkose ligose.

867 32nd St., Chicago

OFISO WALANDOS:
Iki 9 ryto, nuo .2—2 po pietu ir po 6 wak
Telefonas Yards 885.

Teipogi priima ligonius ofise po nr.
2876 Archer Av., kerte Bonfiel
nuo 10—11 ryto.
Telefonas Canal 329.

Ar Tawo peczius reikalauja pataisymo?

Jeiga teip, tai pirk wisus reikalingus prie pecziaus daiktus pas

Outlet Furniture & Stove Co.,
3249 S. Morgan St.

o jie sutaisys tawo pecziu dykai. Teipgi turime didelę daugybę wisokių pecziu už pigiausią prekę, pigiau kaip fabrike.

Wienatinis Waterburio
Lietuwiszkas Saliunas.

Užlaiko gerą alų, seniauses ir czystas arielkas ir kwepenczius cigarus. Geriause užeiga dėl szwiežiai atważewusių į Waterbury. Yra tai wienatinis czysczIauses ir teisingiauses lietuwiszkas saliunas mieste Waterbury.

J. F. DANISEWICZIUS,
839 Bank, kampas S. Leonard st.
Waterbury, Conn.

F. P. Bradchulis

Adwokatas ir Notary Public.

Wienintelis lietuwys adwokatas, baigęs mokslą jurisprudencijos czion Amerikoj, Lake Forest universitete. Weda prowas kriminaliszkas ir ciwiliszkas. Atjieszko užsenėjusias prowas, iszdirba wisokius dokumentus ir duoda rodą wisokiuose reikaluose. Lietuwiai isz kitų miestų gal rodą pasiekti per gromatas. Tuntiejie reikalą tesiszaukia tuojaus.
3259 S. Halsted st., Chicago, Ill.
Telephone Yards 772.